

ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΦΙΝΛΑΝΔΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ 2013

Πηγή: Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού της Φινλανδίας, ΟΟΣΑ, Δίκτυο «Ευριδίκη»

Μετάφραση: (κατά προσέγγιση απόδοση) Γ. Θεοδωρακόπουλος Εκπαιδευτικός
Διευθυντής ΣΕΚ Ν. Ιωνίας

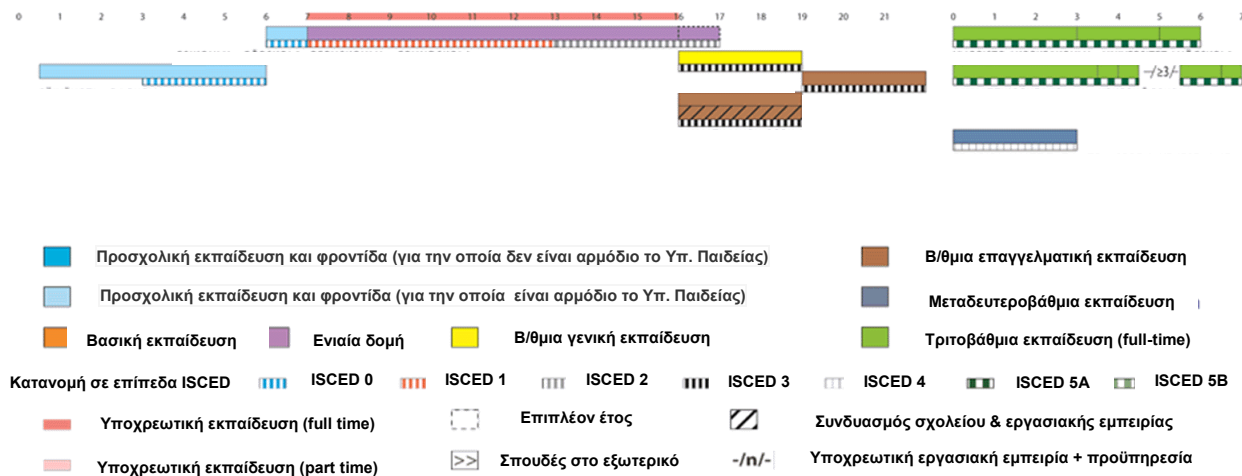
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΦΙΝΛΑΝΔΙΑΣ	1
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	2
ΔΟΜΗ	4
Εκπαίδευση (σκοπός)	4
Στόχοι και προγράμματα	5
Το εκπαιδευτικό σύστημα (δομή)	5
Τίτλοι και σπουδές στο φινλανδικό Ε.Σ.	6
Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και εξετάσεις εγγραφής (στο επόμενο επίπεδο)	6
Επαγγελματικά προσόντα	6
Πτυχία Ανώτατης Εκπαίδευσης (Πανεπιστημίου)	6
• Πτυχίο πανεπιστημίου (Bachelor)	6
• Μάστερ (πτυχίο)	6
• Licentiate (βαθμοί) άδεια ή επάρκεια άσκησης επαγγέλματος, που αποτελεί επιστημονικό ή καλλιτεχνικό ενδιάμεσο τίτλο	6
• Διδακτορικός τίτλος στον επιστημονικό ή καλλιτεχνικό τομέα	6
• Μεταπτυχιακός τίτλος εξειδίκευσης στον τομέα της ιατρικής, οδοντιατρικής και κτηνιατρικής	6
Πτυχία Κολεγίου Εθνικής Άμυνας	6
• Πτυχίο αξιωματικού και μεταπτυχιακός τίτλος	6
Πτυχία Πολυτεχνείου	6
• Πτυχίο πολυτεχνείου	6
• Μάστερ (κατόπιν τριετούς τουλάχιστον επαγγελματικής εμπειρίας)	6
Γενική εκπαίδευση στη Φιλανδία	7
Επιτυχία σε διεθνείς συγκριτικές μελέτες	7
1. Προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα	7
Η προσχολική εκπαίδευση στη Φιλανδία	7
Πρόγραμμα σπουδών για την προσχολική εκπαίδευση	8
Οι πρωί και απόγευμα δραστηριότητες για τους νεότερους μαθητές	8
Το φινλανδικό μοντέλο της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας (ΠΕΦ)	8
2. Ενιαία δομή υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Ενιαία Πρωτοβάθμια και κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευσης)	9
Βασική εκπαίδευση στη Φιλανδία	9
Άρτια καταρτισμένοι εκπαιδευτικοί	10
Διοίκηση - Οικονομικά	10
3. Οργάνωση της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	11
Γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στη Φιλανδία	11
Εισαγωγικές εξετάσεις	12
Εξειδικευμένα Λύκεια	12
Διοίκηση και Οικονομικά	12
Νομοθεσία	12
Τύποι Σχολείων	12
Προϋποθέσεις Εισαγωγής και Επιλογή Σχολικής Μονάδας	13
Ηλικιακές Ομάδες και Κατάταξη των Μαθητών	14
Οργάνωση του Σχολικού Έτους	14
Οργάνωση της σχολικής ημέρας και εβδομάδας	15
Μουσική και καλλιτεχνική εκπαίδευση στη Φιλανδία	15

Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στη Φιλανδία	16
Η αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση	17
Διοίκηση και Οικονομικά	17
Προσόντα και σπουδές	17
Επάρκεια προσόντων (πιστοποίηση)	19
Σύστημα Μαθητείας	19
4. Τριτοβάθμια εκπαίδευση	19
Πολυτεχνική εκπαίδευση στη Φιλανδία	19
Διοίκηση και Οικονομικά	20
Πολυτεχνεία	20
Σπουδές και πτυχία	21
Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση στη Φιλανδία	22
Διοίκηση και Οικονομικά	22
Συμφωνίες απόδοσης	22
Βασική χρηματοδότηση	23
Πανεπιστήμια και Δίκτυα Πανεπιστημίων	23
Πανεπιστημιακά Κέντρα και Δίκτυα Πανεπιστημίων	23
Σπουδές και τίτλοι	24
Εκπαίδευση Ενηλίκων	24
Οικονομικά και Διοίκηση	26
Εκπαιδευτικό σύστημα Ενηλίκων	27
Μια μεγάλη ποικιλία στόχων	27
Σπουδές και πτυχία στην εκπαίδευση ενηλίκων	28
Οι ακόλουθες επιλογές είναι ανοικτές για τους ενήλικες:	28
Οικονομική βοήθεια των φοιτητών στη Φιλανδία	29
Αξιολογήσεις – Συμπεράσματα	30
Επίλογος	33

ΔΟΜΗ

Δομή του εθνικού εκπαιδευτικού συστήματος της Φιλανδίας, 2012 - 2013

Εκπαίδευση (σκοπός)

Για τη Φιλανδία, οι λέξεις κλειδιά για την εκπαιδευτική της πολιτική είναι η ποιότητα, η αποτελεσματικότητα, η ισότητα και η διεθνοποίηση. Η εκπαίδευση επίσης είναι ένας σημαντικός παράγοντας για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας.

Βασικές προτεραιότητες στην εκπαιδευτική ανάπτυξη είναι να αυξηθεί το επίπεδο της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων του πληθυσμού και του παραγωγικού δυναμικού της χώρας, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος, για την πρόληψη του αποκλεισμού μεταξύ των παιδιών και των νέων γενικότερα, καθώς και να αυξηθούν οι ευκαιρίες μάθησης των ενηλίκων. Ιδιαίτερη προσοχή έχει δοθεί επίσης στη βελτίωση της ποιότητας και των επιπτώσεων στους τομείς της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, της έρευνας και της διεθνοποίησης.

Το Υπουργείο παιδείας και πολιτισμού της χώρας, είναι η ανώτατη αρχή της εκπαίδευσης και έχει την εποπτεία των δημόσια επιδοτούμενων φορέων εκπαίδευσης και κατάρτισης, από την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια γενική εκπαίδευση μέχρι τα πολυτεχνεία, τα πανεπιστήμια και την εκπαίδευση των ενηλίκων. Είναι επίσης αρμόδιο, μαζί με το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας και Πολιτισμού, για την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής και για τη διαχείριση του εκπαιδευτικού συστήματος σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης.

Ωστόσο, πολλά θέματα αποφασίζονται από τους παρόχους εκπαίδευσης και κατάρτισης, όπως είναι οι τοπικές αρχές (αυτοδιοίκηση) και οι κοινοπραξίες τους. Η προσχολική και η βασική εκπαίδευση καθώς και η ανώτερη δευτεροβάθμια γενική και επαγγελματική εκπαίδευση, διέπονται από τους στόχους που ορίζονται από τη νομοθεσία και έχουν ως πυρήνα τα εθνικά προγράμματα σπουδών. Η γενική εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση συγχρηματοδοτούνται από το κράτος και την αυτοδιοίκηση.

Υπάρχουν 14 πανεπιστήμια στην εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, δύο από αυτά είναι τα βασικά πανεπιστήμια (δημόσια) και τα υπόλοιπα είναι δημόσιες επιχειρήσεις. Τα πανεπιστήμια λειτουργούν με βάση την αρχή της ακαδημαϊκής ελευθερίας και αυτονομίας και έχουν μεγάλο βαθμό ανεξαρτησίας στη λήψη των αποφάσεων τους. Τα πανεπιστήμια χρηματοδοτούνται από το κράτος, λαμβάνουν όμως (και αναμένεται να αυξηθεί) εξωτερική χρηματοδότηση.

Υπάρχουν επίσης 25 πολυτεχνεία στην εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, τα οποία λειτουργούν είτε από τις τοπικές αρχές είτε από ιδιωτικά ιδρύματα και συγχρηματοδοτούνται από το κράτος και την τοπική αυτοδιοίκηση.

Η εκπαίδευση των ενηλίκων και η κατάρτιση παρέχεται σε όλα τα επίπεδα και σε μεγάλο βαθμό χρηματοδοτούνται από το κράτος.

Στόχοι και προγράμματα

Σύμφωνα με το πρόγραμμα της κυβέρνησης (που συμφωνήθηκε από τα πολιτικά κόμματα που συμμετέχουν σ' αυτή), η ανταγωνιστικότητα της εργασίας στη Φιλανδία, απαιτεί ένα λειτουργικό εκπαιδευτικό σύστημα. Στο καλύτερο και πιο ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό σύστημα στον κόσμο, θα πρέπει να ενισχυθεί η διασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους. Η εκπαίδευση είναι αυτοσκοπός. Στη διεθνή σκηνή, η Φιλανδία έχει ως στόχο την κορυφή στην επαγγελματική εμπειρία, την τριτοβάθμια εκπαίδευση καθώς και την έρευνα, την ανάπτυξη και τις καινοτόμες δραστηριότητες.

Στο πενταετές σχέδιο ανάπτυξης (2011 – 2016) για την εκπαίδευση και την έρευνα, που περιλαμβάνεται στο κυβερνητικό πρόγραμμα και εγκρίθηκε κατά το τέλος του 2011, βασικοί στόχοι είναι:

- η προώθηση της ισότητας στην εκπαίδευση,
- η βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα και
- την υποστήριξη της δια βίου μάθησης.

Στοχεύει επίσης να μειώσει τις ανισότητες ανάμεσα σε άτομα διαφορετικού φύλλου και της περιφέρειας, όσον αφορά στις δεξιότητες και τα επίπεδα εκπαίδευσης, καθώς και τις συνέπειες της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης για τη συμμετοχή στην εκπαίδευση. Το σχέδιο προσπαθεί επίσης, για την καταπολέμηση της ανεργίας και του κοινωνικού αποκλεισμού στους νέους μέσω της εκπαίδευσης.

Η αρχή της δια βίου μάθησης σημαίνει ότι ο καθένας έχει επαρκείς δυνατότητες εκπαίδευσης και ευκαιρίες για ανάπτυξη των γνώσεων και δεξιοτήτων του, σε διαφορετικά περιβάλλοντα μάθησης και σε όλη τη διάρκεια της ζωής του.

Ο στόχος του σχεδίου ανάπτυξης για την εκπαίδευση και την έρευνα, της κυβέρνησης της Φιλανδίας, είναι μια συνεκτική πολιτική που στοχεύει στην ισότητα στην εκπαίδευση και το υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού στο σύνολο του.

Το εκπαιδευτικό σύστημα (δομή)

Το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα αποτελείται από εννέα χρόνια ενιαία υποχρεωτική **βασική εκπαίδευση** (7^ο – 15^ο) και ένα χρόνο πριν (6^ο) εθελοντική προσχολική εκπαίδευση (νηπιαγωγείο). Την **ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (16^ο -18^ο), η οποία περιλαμβάνει την **επαγγελματική** (ΕΠΑ.Λ) και τη **γενική** (ΓΕ.Λ) εκπαίδευση. Την **τριτοβάθμια εκπαίδευση**, στην οποία περιλαμβάνονται τα **Πανεπιστήμια** και τα **Πολυτεχνεία**. Η **εκπαίδευση των ενηλίκων** παρέχεται σε όλα τα επίπεδα (βαθμίδες).

Στη Φιλανδία, η προσχολική εκπαίδευση, η βασική εκπαίδευση και η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση, η οποία συμπληρώνεται από την προσχολική εκπαίδευση και τις πριν και μετά το σχολείο δραστηριότητες, αποτελούν ένα συνεκτικό μονοπάτι μάθησης που υποστηρίζει την ανάπτυξη των παιδιών και την ευημερία.

Οι μαθητές μπορούν να μεταβούν από το ένα επίπεδο στο άλλο. Τόσο η γενική όσο και η επαγγελματική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, παρέχουν τα πιστοποιητικά καταλληλότητας για περαιτέρω σπουδές σε πανεπιστήμια και πολυτεχνεία. Ο μαθητής που ολοκληρώνει ένα επίπεδο σπουδών, είναι πάντοτε επιλέξιμος για σπουδές στο επόμενο επίπεδο. Τα προσόντα σε κάθε επίπεδο πιστοποιούνται (επίπεδο ISCED) και διασφαλίζονται τα δικαιώματα των μαθητών.

Η βασική εκπαίδευση είναι δωρεάν γενική εκπαίδευση που παρέχεται για όλη την ηλικιακή ομάδα. Η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση περιλαμβάνει τη γενική και την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (απόκτηση επαγγελματικών προσόντων και περαιτέρω εξειδίκευση).

Το σύστημα της ανώτατης εκπαίδευσης περιλαμβάνει τα πανεπιστήμια και τα πολυτεχνεία, για την είσοδο στα οποία απαραίτητη προϋπόθεση είναι ένας τίτλος δευτεροβάθμιας γενικής (απολυτήριο) ή επαγγελματικής (πτυχίο) εκπαίδευσης.

Τα πανεπιστήμια είναι ακαδημαϊκά ή καλλιτεχνικά ιδρύματα, επικεντρώνονται στην έρευνα και την εκπαίδευση που βασίζεται στην έρευνα. Παρέχουν επιπλέον Bachelor, Master, Licentiate και διδακτορικό δίπλωμα.

Τα πολυτεχνεία παρέχουν εκπαίδευση που σχετίζεται με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Ένα πτυχίο πολυτεχνικής σχολής απαιτεί 3,5 – 4,5 έτη πλήρους φοίτησης. Προϋπόθεση για την απόκτηση Master από πολυτεχνική σχολή είναι ένα πτυχίο πολυτεχνείου ή ισοδύναμο, συν τουλάχιστον άλλα τρία χρόνια επαγγελματικής εμπειρίας στον εν λόγω τομέα.

Η εκπαίδευση των ενηλίκων παρέχεται σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης. Οι ενήλικες μπορούν να σπουδάσουν για ένα γενικό πιστοποιητικό εκπαίδευσης ή για επαγγελματική κατάρτιση, ή ενότητες που περιλαμβάνονται σ' αυτά, να λάβουν άλλα μαθήματα γλώσσας και δεξιοτήτων εργασίας ή να συνεχίσουν τις σπουδές αναψυχής.

Τίτλοι και σπουδές στο φινλανδικό Ε.Σ.

Η βασική αρχή που διέπει το εκπαιδευτικό σύστημα είναι να εξασφαλιστεί μια αρκετά μεγάλη προσφορά επιλογών, για να μπορέσει το σύνολο των μαθητών να συνεχίσει τις σπουδές του στην ανώτερη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση, τις πολυτεχνικές σχολές ή τα πανεπιστήμια μετά την γενική εκπαίδευση. Συντονισμένες προσπάθειες γίνονται επίσης για τη στήριξη της εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των ενηλίκων με την δια βίου μάθηση.

Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και εξετάσεις εγγραφής (στο επόμενο επίπεδο)

Η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρέχει γενική εκπαίδευση που καταλήγει σε εθνικές εξετάσεις εγγραφής. Οι επιτυχόντες φοιτητές μπορούν να υποβάλουν αίτηση για την εισαγωγή στα πανεπιστήμια, πολυτεχνεία ή ινστιτούτα επαγγελματικής εκπαίδευσης. Οι εθνικές εισαγωγικές εξετάσεις αξιολογούν την επίτευξη των γνώσεων και την ωριμότητα που ορίζεται στο πρόγραμμα σπουδών καθώς και των στόχων που τέθηκαν για την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Επαγγελματικά προσόντα

Τα επαγγελματικά εκπαιδευτικά ιδρύματα προσφέρουν εκπαίδευση για την απόκτηση επαγγελματικών προσόντων και περαιτέρω εξειδίκευση, η οποία είναι εξειδικευμένη και απευθύνεται σε ενήλικες μαθητές.

Πτυχία Ανώτατης Εκπαίδευσης (Πανεπιστημίου)

- Πτυχίο πανεπιστημίου (Bachelor)
- Μάστερ (πτυχίο)
- Licentiate (βαθμοί) άδεια ή επάρκεια άσκησης επαγγέλματος, που αποτελεί επιστημονικό ή καλλιτεχνικό ενδιαμέσο τίτλο
- Διδακτορικός τίτλος στον επιστημονικό ή καλλιτεχνικό τομέα
- Μεταπτυχιακός τίτλος εξειδίκευσης στον τομέα της ιατρικής, οδοντιατρικής και κτηνιατρικής

Πτυχία Κολεγίου Εθνικής Άμυνας

- Πτυχίο αξιωματικού και μεταπτυχιακός τίτλος

Πτυχία Πολυτεχνείου

- Πτυχίο πολυτεχνείου
- Μάστερ (κατόπιν τριετούς τουλάχιστον επαγγελματικής εμπειρίας)

Όλα αυτά τα πτυχία πληρούν τις προϋποθέσεις για πρόσληψη σε μια δημόσια θέση, για την οποία απαιτείται πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Γενική εκπαίδευση στη Φιλανδία

Η αρχή που διέπει την **προσχολική** (1), τη **βασική** (2) και την **ανώτερη δευτεροβάθμια** (3) εκπαίδευση, είναι η διασφάλιση της ισότητας των ευκαιριών και των βασικών εκπαιδευτικών παροχών για όλους, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής τους, τη γλώσσα και την οικονομική κατάσταση.

Τα παιδιά που ζουν μόνιμα στη Φιλανδία, έχουν εκ του νόμου το δικαίωμα και την υποχρέωση να ολοκληρώσουν τη συνολική διδακτέα ύλη του σχολείου. Σχεδόν όλα τα παιδιά (99,7%) το κάνουν αυτό.

Η υποχρεωτική εκπαίδευση αρχίζει στην ηλικία των 7 ετών και διαρκεί 9 χρόνια. Παρέχεται ως ενιαία δομή που ονομάζεται **βασική εκπαίδευση**. Η εννιάχρονη βασική εκπαίδευση είναι δωρεάν για όλους τους μαθητές. Όλα τα παιδιά έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν στην εθελοντική προσχολική εκπαίδευση, διάρκειας ενός έτους, που προηγείται της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Σχεδόν όλα τα παιδιά των 6 ετών το κάνουν.

Η γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση διαρκεί συνήθως τρία χρόνια για να ολοκληρωθεί και δίνει τη δυνατότητα επιλογής για ανώτατες σπουδές (πανεπιστήμια, πολυτεχνεία). Στο τέλος της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πραγματοποιούνται οι εθνικές εισαγωγικές εξετάσεις.

Επιτυχία σε διεθνείς συγκριτικές μελέτες

Η Φιλανδία πήγε πολύ καλά σε διεθνείς συγκριτικές μελέτες, όπως το πρόγραμμα PISA του ΟΟΣΑ, η οποία αξιολογεί τα μαθησιακά αποτελέσματα μεταξύ μαθητών 15 ετών στα μαθηματικά, την επιστήμη, τις βασικές γνώσεις ανάγνωσης και την επίλυση προβλημάτων. Οι Φιλανδοί φοιτητές κατέλαβαν θέσεις στην κορυφή των καταλόγων σε βασικά θέματα και οι διαφορές μεταξύ σχολείων, μαθητών και περιφερειών ήταν συγκριτικά πολύ μικρές.

1. Προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα

Η προσχολική εκπαίδευση στη Φιλανδία

Η προσχολική εκπαίδευση που είναι εθελοντική (αποφασίζεται από τους γονείς), αρχίζει ένα έτος πριν την υποχρεωτική δηλαδή όταν το παιδί είναι 6 ετών. Οι τοπικές αρχές (αυτοδιοίκηση) έχουν τη νομική υποχρέωση να οργανώσουν την προσχολική εκπαίδευση και αποφασίζουν αν θα γίνει σ' ένα σχολείο ή σ' ένα κέντρο ημερήσιας φροντίδας, κάποιες μέρες κατ' οίκον φροντίδα ή σε άλλη κατάλληλη θέση. Περίπου το 96% των παιδιών έξι ετών πηγαίνουν στο προ-δημοτικό σχολείο (νηπιαγωγείο). Στόχος του είναι η ανάπτυξη των δεξιοτήτων μάθησης των παιδιών, ως μέρος της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.

Η προσχολική εκπαίδευση προσφέρεται από νηπιαγωγούς ή άλλης κατηγορίας εκπαιδευτικούς με επάρκεια προσόντων, που εργάζονται σε σχολεία της αυτοδιοίκησης ή ιδιωτικά και αμείβονται από παρόχους.

Η προσχολική εκπαίδευση διατίθεται δωρεάν. Οι μαθητές που ζουν πάνω από πέντε χιλιόμετρα από το σχολείο ή ακολουθούν επικίνδυνη διαδρομή, δικαιούνται δωρεάν μεταφορά στο σχολείο. Τα παιδιά έχουν το δικαίωμα επίσης σε θέση ημερήσιας φροντίδας (ολοήμερο).

Πρόγραμμα σπουδών για την προσχολική εκπαίδευση

Η προσχολική εκπαίδευση δίνει έμφαση στην προετοιμασία για το σχολείο. Το πρόγραμμα σπουδών καθορίζεται από το Φινλανδικό Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας. Το ελάχιστο πρόγραμμα προσχολικής εκπαίδευσης είναι 700 ώρες ανά έτος. Κάθε μονάδα προσχολικής εκπαίδευσης αποφασίζει για το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής του προγράμματος και άλλα πρακτικά θέματα.

Οι πρωί και απόγευμα δραστηριότητες για τους νεότερους μαθητές

Οι πρωί και απόγευμα δραστηριότητες περιλαμβάνουν ψυχαγωγικές δραστηριότητες που προορίζονται για μαθητές της πρώτης και δευτέρας και παρέχονται ολοκληρωμένα. Οι τοπικές αρχές μπορούν να αποφασίζουν σχετικά με την παροχή της δραστηριότητας κατά την κρίση τους και η συμμετοχή είναι προαιρετική για τα παιδιά.

Ο στόχος είναι να υποστηριχθεί το σχολείο και η κατ' οίκον διδασκαλία, η προώθηση της συναισθηματικής και ηθικής ανάπτυξης των παιδιών και η ευημερία και να προσφέρουν ευκαιρίες για στοχευμένες και ασφαλείς δραστηριότητες αναψυχής εκτός του σχολικού ωραρίου.

Οι δραστηριότητες αυτές μπορεί να είναι σπορ ή σχετίζονται με πρακτικές δεξιότητες (κατασκευές), τη λεκτική ή εικαστική έκφραση, τη μουσική, τις καθημερινές δουλειές του σπιτιού ή γνώσεις σε διάφορους τομείς. Είναι επίσης δυνατόν να οργανωθούν ομάδες για τη βασική εκπαίδευση στις τέχνες, στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος.

Το φινλανδικό μοντέλο της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας (ΠΕΦ)

Περιγράφεται ως "Educare", επειδή έχει ως βασικά στοιχεία την φροντίδα, την εκπαίδευση και τη διδασκαλία με απώτερο σκοπό την ισόρροπη ανάπτυξη του παιδιού.

Οι εθνικές κατευθυντήριες γραμμές για την Προσχολική εκπαίδευση και

Φροντίδα (ΠΕΦ) στη Φιλανδία, καταρτίστηκε από το Υπουργείο Κοινωνικών υποθέσεων και Υγείας, που αποτελεί και την διοικητική αρχή της. Η ΠΕΦ έχει δύο βασικούς σκοπούς. Ο ένας είναι να ανταποκριθεί στις ανάγκες της ημερήσιας φροντίδας των παιδιών προσχολικής ηλικίας και ο άλλος είναι να παρέχει προσχολική εκπαίδευση. Κατευθυντήριες γραμμές είναι να προωθηθεί η παροχή ΠΕΦ με ίσους

όρους σε όλη τη χώρα, για να καθοδηγήσει την ανάπτυξη του περιεχομένου των δραστηριοτήτων, καθώς και να συμβάλει στην βελτίωση της ποιότητας με την καθιέρωση ενιαίων αρχών για την οργάνωση αυτών των δραστηριοτήτων.

Οι στόχοι της ΠΕΦ καθορίζονται αφενός από τις ατομικές δυνατότητες ανάπτυξης του κάθε παιδιού και αφετέρου από τις ανάγκες της κοινωνίας. Συγκεκριμένα η ΠΕΦ προσπαθεί να καλλιεργήσει την θετική αντίληψη των παιδιών και να αναπτύξει τις βασικές δεξιότητες «μαθαίνω πώς να μαθαίνω». Υιοθετεί τις βασικές γνώσεις και δεξιότητες, ανάλογα με την ηλικία και τις απαιτήσεις της. Βασική είναι η μάθηση με το παιχνίδι. Τα παιδιά μαθαίνουν να κατανοούν την έννοια της ομαδοσυνεργατικής μάθησης.

Εκτός από αυτά, τα παιδιά μαθαίνουν για παράδειγμα να διακρίνουν τη διαφορά μεταξύ σωστού και λάθους, και να αποδεχτούν τη διαφορετικότητα των ανθρώπων. Μαθαίνουν επίσης πώς να αντιμετωπίζουν καταστάσεις της καθημερινής ζωής και εξοικειώνονται με την τοπική και εθνική τους κουλτούρα καθώς και την φύση και το δικό τους άμεσο περιβάλλον.

2. Ενιαία δομή υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Ενιαία Πρωτοβάθμια και κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευσης)

Βασική εκπαίδευση στη Φιλανδία

Η βασική υποχρεωτική εκπαίδευση είναι δωρεάν εννιάχρονη εκπαίδευση που παρέχεται για όλη την ηλικιακή ομάδα (περίπου 60.000 παιδιά), σε πλήρως οργανωμένα σχολεία. Αρχίζει όταν το παιδί γίνεται 7 χρονών και τελειώνει όταν

ολοκληρωθεί το βασικό πρόγραμμα (μετά εννέα χρόνια) ή μετά από δέκα χρόνια. Το τοπικό ή σχολικό πρόγραμμα σπουδών βασίζεται στο εθνικό πρόγραμμα σπουδών. Ολοκληρώνοντας τη βασική διδακτέα ύλη εκπαίδευσης αποκτά απολυτήριο με το οποίο έχει πρόσβαση σε όλα τα σχολεία της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (γενική ή επαγγελματική) και την κατάρτιση. Σχεδόν όλα τα παιδιά ολοκληρώνουν την υποχρεωτική τους εκπαίδευση.

Οι νέοι που έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική τους εκπαίδευση μπορούν να επιλέξουν ένα επιπλέον έτος. Αυτή η εθελοντική εκπαίδευση έχει ως στόχο να βοηθήσει και να ενθαρρύνει τους νέους να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Τα διδακτικά βιβλία και άλλα υλικά, εργαλεία κ.λ.π. είναι δωρεάν στη βασική εκπαίδευση και οι μαθητές μπορούν να απολαύσουν δωρεάν γεύμα καθημερινά. Επιπλέον το σχολείο παρέχει δωρεάν υγειονομική περίθαλψη και άλλες κοινωνικές υπηρεσίες. Όλοι οι μαθητές της υποχρεωτικής σχολικής ηλικίας, έχουν το δικαίωμα στην καθοδήγηση και υποστήριξη στη μάθηση και άλλες σχολικές ανάγκες.

Το σχολικό έτος, το οποίο έχει 190 ημέρες, ξεκινά στα μέσα Αυγούστου και τελειώνει στις αρχές Ιουνίου. Οι καλοκαιρινές διακοπές είναι πάνω από 60 ημέρες.

Το ολοκληρωμένο δίκτυο των σχολείων καλύπτει το σύνολο της χώρας. Εκπαίδευση παρέχεται στα σχολεία της γειτονιάς ή άλλους χώρους σε μικρή και ασφαλή διαδρομή. Οι τοπικές αρχές έχουν τη νομική υποχρέωση να παρέχουν εκπαίδευση για όλα τα παιδιά της υποχρεωτικής σχολικής ηλικίας που ζουν στην περιοχή τους. Η γλώσσα που διδάσκεται είναι ως επί το πλείστον φινλανδική ή σουηδική.

Στην πρωτοβάθμια και κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση υπάρχουν 25.000 μαθητές (4,6%) με μεταναστευτική προέλευση, η πλήρης ένταξη των οποίων υποστηρίζεται με πολλούς τρόπους.

Άρτια καταρτισμένοι εκπαιδευτικοί

Η βασική εκπαίδευση είναι χωρισμένη σε τάξεις. Οι τάξεις 1-6 (έτη) κυρίως διδάσκονται από δασκάλους και οι τάξεις 7-9 από εξειδικευμένους καθηγητές. Κατά

κανόνα, όλοι οι εκπαιδευτικοί έχουν ένα πτυχίο Master. Οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί μπορούν να επιλέξουν τις μεθόδους διδασκαλίας που χρησιμοποιούν, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που αναφέρονται στο αναλυτικό πρόγραμμα. Το εθνικό πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνει τις κατευθυντήριες γραμμές για την επιλογή των μεθόδων.

Το διδακτικό υλικό παράγεται κυρίως από εκδοτικούς οίκους. Τα σχολεία και οι

εκπαιδευτικοί αποφασίζουν οι ίδιοι για την ύλη και τα σχολικά εγχειρίδια που χρησιμοποιούνται. Το ίδιο ισχύει και για την χρήση των ΤΠΕ.

Το Υπουργείο αποφασίζει για τον καθορισμό του ελάχιστου αριθμού μαθημάτων που απαιτούνται για βασικά θέματα κατά τη διάρκεια της βασικής εκπαίδευσης.

Το εθνικό πρόγραμμα σπουδών του Φινλανδικού εθνικού Συμβουλίου παιδείας, περιλαμβάνει τους στόχους και το περιεχόμενο των εκπαιδευτικών θεμάτων καθώς και τις αρχές αξιολόγησης των μαθητών, των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και τον εκπαιδευτικό προσανατολισμό.

Οι εκπαιδευτικοί φορείς, συνήθως οι τοπικές εκπαιδευτικές αρχές και τα ίδια τα σχολεία καταρτίζουν το δικό τους αναλυτικό πρόγραμμα για την προσχολική και βασική εκπαίδευση, στο πλαίσιο του εθνικού προγράμματος σπουδών.

Διοίκηση - Οικονομικά

Τα περισσότερα ιδρύματα που παρέχουν βασική εκπαίδευση τα διαχειρίζονται οι τοπικές αρχές (αυτοδιοίκηση), οι οποίες υποχρεούνται να οργανώσουν τη βασική εκπαίδευση δωρεάν για τα παιδιά σχολικής ηλικίας που ζουν στην περιοχή της αρμοδιότητάς τους.

Ιδιωτικοί φορείς παρέχουν εκπαίδευση, με άδεια από το κράτος. Ιδιωτική φορείς μπορεί να είναι σύλλογοι της τοπικής κοινωνίας με θρησκευτική βάση ή μια συγκεκριμένη γλώσσα (Αγγλικά, Ρωσικά, Γερμανικά κ.λ.π.) ή με βάση την παιδαγωγική Steiner¹.

¹ Η παιδαγωγική Steiner βασίζεται στη ομώνυμη θεωρία για την ανάπτυξη του παιδιού και έχει σχεδιαστεί για να ενισχύσει τον εμπλουτισμό και την υποστήριξη των αναπτυξιακών φάσεων της παιδικής ηλικίας. Για να παρέχει η εκπαίδευση ουσιαστική υποστήριξη για το παιδί στη διαδρομή από την παιδική ηλικία στην ενηλικίωση, το πρόγραμμα σπουδών και η μεθοδολογία πρέπει να βασίζεται σε μια βαθιά κατανόηση αυτών των φάσεων. Έτσι η μοναδικότητα του συστήματος Steiner δεν έγκειται τόσο σε ό,τι διδάσκεται, αλλά στο πώς και το πότε.

Τα ιδιωτικά σχολεία ακολουθούν την ίδια νομοθεσία και τα εθνικά προγράμματα σπουδών, όπως τα δημόσια σχολεία.

Στόχος της βασικής εκπαίδευσης είναι η υποστήριξη της ισόρροπης ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης των μαθητών και να τους προσφέρει τις γνώσεις και τις δεξιότητες που θα χρειαστούν στη ζωή. Εντολή είναι η προώθηση της εκπαίδευσης και της ισότητας στην κοινωνία και στους μαθητές την ευκαιρία να συμμετέχουν στην εκπαίδευση και να αναπτύξουν τον εαυτό τους, ο καθένας με διαφορετικό τρόπο, κατά τη διάρκεια της ζωής τους.

Τα παιδιά με ειδικές μαθησιακές δυνατότητες, εισάγονται στην Ειδική Αγωγή, σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.

Επιπλέον το πρόγραμμα για τη βελτίωση της ποιότητας της βασικής εκπαίδευσης που ξεκίνησε το 2008, προβλέπει μείωση του αριθμού των μαθητών ανά τμήμα, την ενίσχυση της ενισχυτικής διδασκαλίας, των δραστηριοτήτων μετά το σχολείο, καθώς και τη συνεργασία μεταξύ των σχολείων και των γονέων.

Η συνεχής βελτίωση της ποιότητας στη βασική εκπαίδευση, ελέγχεται με την κατάρτιση των εθνικών κριτηρίων ποιότητας. Σκοπός είναι να διασφαλιστεί η ποιότητα και η προσφορά της εκπαίδευσης και να εγγυηθεί τα βασικά εκπαιδευτικά δικαιώματα των παιδιών, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής τους, τη μητρική γλώσσα και την οικονομική κατάσταση.

Δείτε περισσότερα για τη διδασκαλία και τη μάθηση στην ενιαία υποχρεωτική εκπαίδευση>>> [εδώ](#).

3. Οργάνωση της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στη Φιλανδία

Η μετα-υποχρεωτική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση αποτελείται από τη γενική και την επαγγελματική εκπαίδευση. Και οι δύο μορφές διαρκούν συνήθως τρία χρόνια και δίνουν τη δυνατότητα επιλογής για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Περίπου το 50% των μαθητών αποφοίτων της βασικής εκπαίδευσης συνεχίζει στη γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρέχει ολόπλευρη γενική γνώση στους μαθητές των 16-19 ετών και τη δυνατότητα να συνεχίσουν τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Προϋπόθεση για την εισαγωγή στην ανώτερη γενική εκπαίδευση είναι το απολυτήριο από τη βασική εκπαίδευση. Οι μαθητές επιλέγουν την γενική ή την επαγγελματική εκπαίδευση μέσα από ένα κοινό σύστημα επιλογής. Εάν ο αριθμός των υποψηφίων υπερβαίνει τις θέσεις, η επιλογή γίνεται με βάση τις επιδόσεις των μαθητών. Το ποσοστό εγκατάλειψης είναι χαμηλό.

Η γενική εκπαίδευση βασίζεται σε έναν αριθμό μαθημάτων που δεν προσδιορίζονται σε τάξεις (έτη). Το πεδίο εφαρμογής του αναλυτικού προγράμματος είναι τρία χρόνια, αλλά οι σπουδές μπορούν να ολοκληρωθούν σε δύο, τρία ή τέσσερα χρόνια. Οι μαθητές μπορούν να προχωρήσουν στις σπουδές τους ατομικά ή ομαδικά (ως τάξη). Στη γενική ανώτερη εκπαίδευση η φοίτηση είναι δωρεάν, αλλά οι μαθητές πρέπει να πληρώσουν για τα υλικά.

Εισαγωγικές εξετάσεις

Η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση τελειώνει με τις εισαγωγικές εξετάσεις, που δίνουν τη δυνατότητα στους επιτυχόντες αποφοίτους να συνεχίσουν τις σπουδές στα πανεπιστήμια, πολυτεχνεία ή ιδρύματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Οι εισαγωγικές εξετάσεις γίνονται σε εθνικό επίπεδο, υπάρχει όμως και ένα κεντρικό όργανο για την πραγματοποίηση μεμονωμένων δοκιμασιών πέρα από τα ενιαία κριτήρια.

Εξειδικευμένα Λύκεια

Μερικά σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ειδικεύονται σ' ένα συγκεκριμένο θέμα, όπως ο αθλητισμός, η τέχνη ή η μουσική. Άλλα σχολεία μπορούν να προσφέρουν ειδικές κατευθύνσεις αθλητισμού και τέχνης, ενώ κάποια άλλα ακολουθούν ειδική προετοιμασία και καταλήγουν σε εξετάσεις για την απόκτηση του Διεθνούς απολυτηρίου.

Η εκπαίδευση για το διεθνές απολυτήριο γίνεται σε 15 σχολεία της Φιλανδίας και η εκπαίδευση για το γερμανικό Reifeprüfung σ' ένα σχολείο.

Διοίκηση και Οικονομικά

Η γενική ανώτερη εκπαίδευση παρέχεται από τις τοπικές αρχές (δημοτικές ή κοινοπραξίες οργανισμών), που είναι εξουσιοδοτημένες από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Η πλειοψηφία όμως λειτουργεί από τις τοπικές αρχές (αυτοδιοίκηση).

Η πολιτεία συγχρηματοδοτεί (μαζί με παρόχους) την εκπαίδευση με τις προβλεπόμενες κρατικές επιχορηγήσεις, με βάση τον αριθμό των μαθητών και το κόστος ανά μαθητή.

Νομοθεσία

Ο σκοπός και οι στόχοι της γενικής ανώτερης εκπαίδευσης αναφέρονται στο νόμο για τα γενικά Λύκεια (629/1998) και το διάταγμα (810/1998).

Το κυβερνητικό διάταγμα για τους Εθνικούς γενικούς στόχους της γενικής ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και την κατανομή των ωρών διδασκαλίας (955/2002), αναλύει περαιτέρω τους στόχους της εκπαίδευσης και την κατανομή του χρόνου που πρέπει να αφιερωθεί για τη διδασκαλία σε διάφορα μαθήματα και τις ομάδες συμβουλευτικής στήριξης των μαθητών.

Οι εθνικές εξετάσεις εγγραφής ρυθμίζονται από το νόμο (672/2005) και το κυβερνητικό διάταγμα για τις εξετάσεις εγγραφής (915/2005).

Τύποι Σχολείων

Η γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρέχεται από το Lukio (φινλανδικά) ή Gymnasium (σουηδικά), τα ανώτερα δευτεροβάθμια σχολεία (Λύκεια) για ενήλικες (aikuislukio – φινλανδικά) ή (vuxengymnasium – σουηδικά) και άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έχει επίσης ιδρύσει σχολεία ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για άτομα με ειδικές ανάγκες με βάση το αναλυτικό πρόγραμμα.

Οι άδειες για την παροχή της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, χορηγείται από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού στις τοπικές αρχές (αυτοδιοίκηση), κοινωνικές ενώσεις ή ιδρύματα. Η άδεια μπορεί να χορηγείται επίσης για σχολεία εκτός Φιλανδίας. Οι περισσότεροι πάροχοι της γενικής ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι οι τοπικές αρχές (περίπου 90% το 2010). Εκτός από αυτά, προσφέρεται από ιδιωτικά σχολεία (περίπου 8% το 2010) και από το κράτος (περίπου 3% το 2010). Το 2009, η γενική εκπαίδευση προσφερόταν από 398 γενικά λύκεια, και 43 άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Ο αριθμός των μαθητών στη γενική εκπαίδευση το 2009 ήταν περίπου 112.000 (Στατιστική υπηρεσία Φιλανδίας, 2011).

Αρκετά γενικά σχολεία προσφέρουν μη-παραδοσιακή διδασκαλία. Υπάρχουν 15 σχολεία που προσφέρουν γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση σύμφωνα με την παιδαγωγική Steiner και μερικά οργανώνουν διδασκαλία ξένης γλώσσας, για

παράδειγμα η Διεθνής σχολή του Ελσίνκι, που προσφέρει εκπαίδευση στην αγγλική γλώσσα, κυρίως για τους αλλοδαπούς (π.χ. για τα παιδιά των εργαζομένων στην πρεσβεία) που ζουν στο Ελσίνκι.

Άλλα 15 από τα δευτεροβάθμια σχολεία προσφέρουν εκπαίδευση που οδηγεί στο International Baccalaureate (IB), ένα σε Reifeprüfung και ένα σε Gymnasie-examen. Το IB πρόγραμμα διαρκεί δύο χρόνια και έχει προηγηθεί μια «προπαρασκευαστική» τάξη, η οποία διαρκεί ένα έτος. Το Reifeprüfung είναι ένα γερμανικό ισοδύναμο για τις εισαγωγικές εξετάσεις και προσφέρεται μόνο στη Γερμανική σχολή του Ελσίνκι. Το Gymnasie-examen μπορεί να ληφθεί μόνο στα νησιά Åland. Οι εξετάσεις αυτές εγγυώνται την ίδια επιλεξιμότητα για περαιτέρω σπουδές, όπως και οι φινλανδικές εισαγωγικές εξετάσεις.

Για ενήλικες εκπαιδευόμενους, υπάρχουν έξι σχολές λαϊκής εκπαίδευσης (φινλανδικά: kansanopisto, σουηδικά: folkhögskola), στα οποία έχει δοθεί άδεια να παρέχουν γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και εισαγωγικές εξετάσεις.

Επιπλέον, η γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μπορεί να επιτευχθεί μέσω της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση προσφέρεται

σε πάνω από 100 Λύκεια και σε όλα γενικά τα Λύκεια για ενήλικες. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι σύμφωνη με το κεντρικό εθνικό πρόγραμμα σπουδών και τα ωρολόγια προγράμματα που διέπουν την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση για ενήλικες. Οι Μαθητές εγγράφονται στο Λύκειο που παρέχει εξ αποστάσεως εκπαίδευση και εκπονούν εργασία, με τις οδηγίες του σχολείου και υπό την επίβλεψη των καθηγητών – συμβούλων. Η πλειοψηφία των

εργασιών έχουν ολοκληρωθεί με την μορφή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης υπό την επίβλεψη των καθηγητών. Χρησιμοποιεί βιβλία και άλλο έντυπο υλικό, εκπαιδευτικά προγράμματα στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση, CD ήχου, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, το διαδίκτυο και άλλα μέσα εκμάθησης με απευθείας σύνδεση. Στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση οι Μαθητές μπορούν επίσης να συμμετάσχουν σε μαθήματα συμβουλευτικής, όπου είναι απαραίτητο, που πραγματοποιούνται στο σχολείο τους. Ολόκληρη η διδακτέα ύλη, στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μπορεί να διδαχθεί ηλεκτρονικά.

Τέλος, ένα ή περισσότερα μαθήματα στη γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μπορεί να ληφθεί το καλοκαίρι, μεταξύ των δύο εξαμήνων, κατά τη διάρκεια μιας περιόδου μελέτης από μία έως τρεις εβδομάδες.

Δείτε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση για τους ενήλικες >>> [εδώ](#).

Προϋποθέσεις Εισαγωγής και Επιλογή Σχολικής Μονάδας

Το κοινό σύστημα επιλογής (φινλανδικά: yhteishakujärjestelmä, Σουηδικά: gemensam elevansökan) στη γενική και επαγγελματική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ορισμένες σχολές λαϊκής εκπαίδευσης, είναι μια εθνική διαδικασία που χρησιμοποιούν τα εκπαιδευτικά ιδρύματα στη Φινλανδία, για την επιλογή των μαθητών στα αντίστοιχα σχολεία των τύπων εκπαίδευσης στη βαθμίδα αυτή. Το ίδιο

κοινό σύστημα επιλογής Μαθητών εφαρμόζεται και στους άλλους τύπους σχολείων της ίδιας βαθμίδας.

Ο ποιο κοινός και εύκολος τρόπος εφαρμογής της διαδικασίας επιλογής, είναι η online υποβολή ηλεκτρονικής αίτησης για ένταξη σε σχολική μονάδα της επιλογής του υποψηφίου. Το σύστημα ηλεκτρονικής υποβολής των αιτήσεων διατηρείται από το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας της Φιλανδίας (FNBE), το οποίο παρέχει το έντυπο υλικό (αιτήσεις), οδηγίες και την τεχνική υποστήριξη της λειτουργίας και εφαρμογής του online συστήματος. Ο οργανισμός (FNBE) διατηρεί και αναπτύσσει οκτώ εθνικά ηλεκτρονικά συστήματα εισδοχής Μαθητών και μητρώα και είναι υπεύθυνος για την εθνική καθοδήγηση για την εφαρμογή των υπηρεσιών και την πληροφόρηση σχετικά με την παρεχόμενη εκπαίδευση στους αντίστοιχους τύπους σχολείων.

Υπάρχουν δύο περίοδοι υποβολής των αιτήσεων το χρόνο. Μία γύρω στο Φεβρουάριο – Μάρτιο για το εξάμηνο που ξεκινά το φθινόπωρο και γύρω στον Σεπτέμβριο – Οκτώβριο για το εαρινό εξάμηνο. Επιπλέον μπορούν να γίνουν τον Ιούλιο για τις κενές θέσεις σπουδών.

Όλοι όσοι έχουν ολοκληρώσει με επιτυχία τη βασική εκπαίδευση είναι επιλέξιμοι για την επόμενη βαθμίδα εκπαίδευσης. Η επιλογή των μαθητών βασίζεται στο μέσο όρο της βαθμολογίας τους στα θεωρητικά μαθήματα στο απολυτήριο τους. Ωστόσο, για να είναι επιλέξιμοι, θα πρέπει ο ελάχιστος μέσος όρος να είναι περίπου 7 (>>περισσότερα [εδώ](#)).

Ο πάροχος της εκπαίδευσης αποφασίζει σχετικά με τα κριτήρια επιλογής, για τη γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση για τους ενήλικες. Οι αιτήσεις των ενήλικων μαθητών υποβάλλονται άμεσα στο αντίστοιχο σχολείο. Οι ανήλικοι μαθητές μπορούν να υποβάλουν αίτηση στο σχολείο άμεσα, σε ειδικές περιπτώσεις (π.χ. κάποια αναπηρία).

Τα αποτελέσματα των διαδικασιών επιλογής μαθητών ανακοινώνονται με τον ακόλουθο τρόπο. Τα περισσότερα σχολεία δεν ενημερώνουν με επιστολή τους υποψηφίους, αλλά αναρτούν τα αποτελέσματα της επιλογής στον πίνακα ανακοινώσεων του σχολείου (ή ηλεκτρονικά). Αν κάποιο άτομο δεν επιλεγεί, μπορεί να στραφεί προς άλλα σχολεία ή προγράμματα εκπαίδευσης. Μπορεί επίσης να υπάρχουν κενές θέσεις σε άλλα σχολεία, από τα οποία μπορεί να ζητήσει πληροφορίες. Ενστάσεις σχετικά με τη διαδικασία επιλογής γίνονται στις περιφερειακές διοικητικές υπηρεσίες. Πιθανά λάθη στη διαδικασία επιλογής διορθώνονται και στο άτομο δίνεται η ευκαιρία υποβολής νέας αίτησης για το επόμενο εξάμηνο. Συνήθως ένας υποψήφιος σε κάποιες χιλιάδες κάνει ένσταση.

Περισσότερες πληροφορίες για τη διαδικασία επιλογής στο www.koulutusnetti.fi

- Νόμος για τη διαδικασία εισαγωγής και το μητρώο υποψηφίων (1058/1998)
- Διάταγμα σχετικό με την κοινή εφαρμογή του συστήματος επιλογής για την γενική και την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση >>> [εδώ](#).

Ηλικιακές Ομάδες και Κατάταξη των Μαθητών

Οι μαθητές στη γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση των ανηλίκων είναι συνήθως 16 έως 19 ετών. Η εκπαίδευση στη βαθμίδα αυτή είναι οργανωμένη σε αυτοτελείς τάξεις διδασκαλίας και δεν συνδέεται με τα έτη σπουδών μόνο. Το πεδίο εφαρμογής του αναλυτικού προγράμματος είναι τρία χρόνια, αλλά οι σπουδές μπορούν να ολοκληρωθούν σε δύο, τρία ή τέσσερα χρόνια. Οι μαθητές μπορούν να σπουδάσουν ατομικά ή ομαδικά και δεν υπάρχουν εθνικές ρυθμίσεις σχετικά με την αναλογία μαθητών ανά εκπαιδευτικό.

Οργάνωση του Σχολικού Έτους

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Φιλανδίας είναι, σε μεγάλο βαθμό, αποκεντρωμένο. Έτσι, στη γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις σχετικά με τον αριθμό των εργασιμών ημερών, το σχολικό έτος και τις διακοπές στη νομοθεσία. Αντί αυτού, οι ημερομηνίες έναρξης και λήξης

των εξαμήνων, και οι αργίες καθορίζονται από τη σχολική μονάδα, η οποία είναι επίσης ελεύθερη να αποφασίσει και για τον αριθμό των εβδομαδιαίων ωρών. Ωστόσο, η διδασκαλία πρέπει να οργανωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε οι μαθητές να μπορούν να ολοκληρώσουν τις σπουδές στη βαθμίδα αυτή εντός τριών ετών.

Σύμφωνα με το διάταγμα για τη λειτουργία των Λυκείων, κάθε σχολική μονάδα υποχρεούται να συντάσσει ετήσιο σχολικό πρόγραμμα, με βάση το εθνικό κοινό πρόγραμμα σπουδών, στο οποίο περιγράφονται αναλυτικά οι εργάσιμες ημέρες, η κατανομή των ωρών διδασκαλίας και άλλες σχολικές δραστηριότητες και οδηγίες για άλλα θέματα που αφορούν στις σπουδές. Το σχολικό έτος αποτελείται από δύο εξάμηνα, το φθινοπωρινό και το εαρινό. Τα σχολικά έτη αρχίζει συνήθως τον Αύγουστο και τελειώνει στο τέλος Μαΐου ή Ιουνίου (συνήθως τελειώνει στο τέλος Ιουνίου).

Οργάνωση της σχολικής ημέρας και εβδομάδας

Τα σχολεία λειτουργούν συνήθως πέντε ημέρες την εβδομάδα σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, με εξαίρεση τα πανεπιστήμια. Το Σαββατοκύριακο είναι αργία, εκτός αν κάποια σχολική μονάδα λειτουργεί αλλιώς δηλαδή να λειτουργήσει Σάββατο για την κάλυψη μιας δραστηριότητας (ή διδασκαλίας) αν υπάρχει μια αργία σε εργάσιμη ημέρα.

Η διδακτική ώρα διαρκεί συνήθως 60 λεπτά, 45 λεπτά διδασκαλία και 15 λεπτά διάλειμμα. Τα δρομολόγια (και η ώρα έναρξης και λήξης) διαφέρουν από τη μια σχ. Μονάδα στην άλλη, ανάλογα με τις επιλογές και την προσβασιμότητα των μαθητών. Αρκετά σχολεία εφαρμόζουν συνεχόμενη διδασκαλία 90 λεπτών (δύο διδακτικές) με ένα διάλειμμα 15 λεπτών. Τα γενικά λύκεια παρέχουν 5-6 εναλλακτικά χρονοδιαγράμματα λειτουργίας και οι μαθητές επιλέγουν με βάση τις δικές τους προτιμήσεις. Συνήθως λειτουργούν από τις 8:00 π.μ μέχρι τις 4:00 μ.μ και κάθε σχολείο αποφασίζει το χρόνο του μεσημεριανού διαλείμματος. Κατά τη διάρκεια του μεσημεριανού διαλείμματος παρέχεται δωρεάν γεύμα στους μαθητές.

Μουσική και καλλιτεχνική εκπαίδευση στη Φιλανδία

Εξωσχολική καλλιτεχνική εκπαίδευση για τα παιδιά και τους νέους παρέχεται από κάποια σχολεία στη μουσική, τις τέχνες, το χορό και τη βιοτεχνία. Υπάρχουν 89 ινστιτούτα μουσικής και 41 για άλλες τέχνες.

Η Βασική εκπαίδευση στις τέχνες είναι δομημένη σε επίπεδα. Τα παιδιά διδάσκονται τεχνικές αυτοέκφρασης και γνώσεις που απαιτούνται για να συνεχίσουν τις σπουδές τους στο συγκεκριμένο τομέα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (πολυτεχνεία, πανεπιστήμια) ή να ασχοληθούν επαγγελματικά με την τέχνη που επέλεξαν. Η συμμετοχή είναι εθελοντική και καταβάλουν δίδακτρα.

Τα αναλυτικά προγράμματα, οι στόχοι και το περιεχόμενο σπουδών, καθορίζονται από την εθνική διδακτέα ύλη που ορίζεται από το Φινλανδικό Εθνικό Συμβούλιο Σπουδών για την παρακολούθηση των κατευθύνσεων αυτών. Διδάσκονται οι εξής μορφές τέχνης:

- Μουσική

- Λογοτεχνία
- Χορός
- Εκφραστικές τέχνες (θέατρο και τσίρκο)
- Εικαστικές τέχνες (αρχιτεκτονική – διακοσμητική, οπτικοακουστικά, εικαστική τέχνη κ.λ.π.)

Ένα τοπικό σχολείο (δημόσιο ή ιδιωτικό) που παρέχει βασική εκπαίδευση στις τέχνες, λαμβάνει κρατική επιχορήγηση με βάση τον αριθμό των μαθητών και των ωρών των διδασκομένων καλλιτεχνικών μαθημάτων.

Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στη Φιλανδία

Η μετα-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση χωρίζεται στη γενική εκπαίδευση και την αρχική και περαιτέρω (μετα-δευτεροβάθμια) εκπαίδευση και κατάρτιση.

Μετά τη βασική εκπαίδευση, το 95,5% των αποφοίτων συνεχίζουν σε εθελοντική πρόσθετη βασική εκπαίδευση (ένα έτος) το 2,5%, στην ανώτερη γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση το 54,5% ή στην αρχική ανώτερη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση το 38,5%.

Ο στόχος της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK) είναι η βελτίωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, για να ανταποκριθεί στις επαγγελματικές ανάγκες στην αγορά εργασίας και για την στήριξη της δια βίου μάθησης. Η EEK περιλαμβάνει την αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και την περαιτέρω και δια βίου κατάρτιση.

Περίπου 146.000 μαθητές παρακολουθούν αρχική επαγγελματική εκπαίδευση κάθε χρόνο. Από

αυτούς, περίπου 4.500 παρακολουθούν μαθήματα πρόσβασης, για να προετοιμαστούν για την επαγγελματική εκπαίδευση.

Τα μεγαλύτερα πεδία (τομείς) είναι:

- Τεχνολογίας και Μεταφορών (περίπου 36%)
- Επιχειρήσεων και Διοίκησης (19%)
- Υγείας και Κοινωνικών Υπηρεσιών (17%)

Τα υπόλοιπα πεδία είναι:

- Τουριστικών Επαγγελμάτων και Οικιακής Οικονομίας (13%)
- Πολιτισμού (7%)
- Φυσικών Πόρων (6%) και
- Αναψυχής και Φυσικής Αγωγής (2%)

Σε περαιτέρω κατάρτιση που παρέχεται στον τομέα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, ο ετήσιος αριθμός των μαθητών είναι 40.000.

Υπάρχουν 119 προγράμματα σπουδών που οδηγούν σε 53 διαφορετικά επαγγελματικά προσόντα, πιστοποιημένα από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Ο αριθμός των περαιτέρω ειδικών επαγγελματικών προσόντων, είναι 305, που αφορούν νέους ή ενήλικες που ήδη δραστηριοποιούνται επαγγελματικά.

Η αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

- Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση έχει σχεδιαστεί για να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας
- Τα προσόντα εκφράζονται σε μονάδες (120 μονάδες), διαρκεί τρία έτη πλήρους φοίτησης και μπορούν να προσμετρηθούν προσόντα από προηγούμενη μάθηση
- Ο χαρακτηρισμός βασίζεται στην επαγγελματική εμπειρία και τις ικανότητες που απαιτούνται
- Ο χαρακτηρισμός περιλαμβάνει τουλάχιστον 20 μονάδες από εργασιακή εμπειρία
- Η εκπαίδευση στηρίζεται στη βασική διδακτέα ύλη που προβλέπεται
- Η μάθηση που αποκτήθηκε από την κατάρτιση, την επαγγελματική εμπειρία ή άλλα μαθησιακά περιβάλλοντα μπορούν να προσμετρηθούν στα προσόντα
- Οι εγγεγραμμένοι (απόφοιτοι βασικής εκπαίδευσης) μαθητές μπορούν να σπουδάσουν στην αρχική ΕΕΚ. Προηγούμενες εργασίες τους (εκπαίδευση, εμπειρία) είναι ισοδύναμο με περίπου 30 μονάδες, που λαμβάνονται υπόψη για την επαγγελματική κατάρτιση
- Η ανώτερη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση δίνει τη δυνατότητα επιλογής (με συμμετοχή στις εθνικές εξετάσεις επιλογής) για σπουδές στα πολυτεχνεία και τα πανεπιστήμια

Στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, τα θέματα που αφορούν στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, τα διαχειρίζεται το τμήμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Διοίκηση και Οικονομικά

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού είναι υπεύθυνο για τη χάραξη της στρατηγικής και την εφαρμογή της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που εξυπηρετεί την ανάπτυξη της χώρας.

Οι εθνικοί στόχοι της ΕΕΚ, η δομή των προγραμμάτων και των προσόντων καθώς και τα βασικά θέματα λειτουργίας της καθορίζονται από την κυβέρνηση. Οι λεπτομέρειες για τα προσόντα και την εκπαίδευση καθορίζονται από το Υπουργείο, το οποίο χορηγεί και τις άδειες για την παροχή της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας σχεδιάζει το βασικό πρόγραμμα σπουδών και ορίζει τις αρμοδιότητες με βάση τις προϋποθέσεις, που περιγράφουν τους στόχους και το περιεχόμενο των βασικών προσόντων.

Οι πάροχοι ΕΕΚ έχουν μεγάλο εύρος επιλογών στην παρεχόμενη εκπαίδευση. Είναι υπεύθυνοι για τη διοργάνωση κατάρτισης στους τομείς τους με ειδικότητες που ανταποκρίνονται στις τοπικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, καθώς και για την εκπόνηση προγραμμάτων σπουδών σύμφωνα το βασικό πρόγραμμα σπουδών και τις απαιτήσεις του. Μπορούν επίσης να αποφασίσουν ανεξάρτητα για τους τομείς ή τις ειδικότητες που θα λειτουργήσουν.

Ένας φορέας παροχής ΕΕΚ μπορεί να είναι μια τοπική αρχή, μια δημοτική κοινοπραξία ή ίδρυμα παροχής ΕΕΚ ή άλλος αναγνωρισμένος σύλλογος ή μια κρατική εταιρεία.

Υπάρχουν 210 κέντρα παροχής ΕΕΚ στη Φιλανδία. Ο στόχος είναι να αναπτυχθούν για να ανταποκριθεί η ΕΕΚ στις ανάγκες σε νέες ειδικότητες. Για το σκοπό αυτό, οι μικρότερες μονάδες θα πρέπει να συγχωνευθούν για να σχηματίσουν τοπικές, περιφερειακές ή άλλες ισχυρότερες μονάδες².

Προσόντα και σπουδές

Η εκπαίδευση για την αρχική απόκτηση επαγγελματικών προσόντων, είναι διαθέσιμη σε σχολές επαγγελματικής κατάρτισης και με τη μορφή μαθητείας. Επίσης

² Οι Φιλανδοί ίσως τα καταφέρουν, γιατί σ' εμάς το μοντέλο των μεγάλων σχολικών συγκροτημάτων για την επαγγελματική εκπαίδευση απέτυχε... ίσως γιατί αφέθηκαν στην τύχη τους.

είναι δυνατόν να ληφθεί μια ειδικότητα με βάση τα προσόντα και με περαιτέρω εκπαίδευση το άτομο να αποκτήσει εξειδίκευση στην ειδικότητα του.

Οι μαθητές στην ανώτερη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση μπορούν να σπουδάζουν ένα επάγγελμα και παράλληλα να δώσουν εξετάσεις επιλογής για την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η ΕΕΚ περιλαμβάνει τους εξής τομείς:

- Ανθρωπιστικών και Εκπαίδευσης
- Πολιτισμού
- Κοινωνικών Επιστημών και Διοίκησης Επιχειρήσεων
- Φυσικών επιστημών
- Τεχνολογίας, Επικοινωνίας και Μεταφορών
- Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος
- Κοινωνικών Υπηρεσιών, Υγείας και Αθλητισμού
- Τουριστικών Επαγγελμάτων και Εγχώριων Υπηρεσιών

Δεν υπάρχουν δίδακτρα στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Οι μαθητές πληρώνουν μέρος του κόστους, π.χ. βιβλία και προσωπικά εργαλεία, τον εξοπλισμό και τα υλικά τα οποία κρατούν μετά την εκπαίδευση. Τα γεύματα είναι δωρεάν. Συνδρομή μπορεί να υπάρχει για την συνέχιση της κατάρτισης.

Προϋπόθεση για την εγγραφή είναι το απολυτήριο της βασικής εκπαίδευσης ή ισοδύναμος τίτλος. Οι μαθητές εγγράφονται συνήθως στην ΕΕΚ μέσω του online εθνικού συστήματος εγγραφών.

Η επαγγελματική εκπαίδευση παρέχει εκτενείς βασικές δεξιότητες για διάφορα επαγγέλματα σε κάθε τομέα και εξειδίκευση σε τουλάχιστον ένα τομέα. Στόχος είναι ο κάτοχος πτυχίου να διαθέτει την απαραίτητη επαγγελματική επάρκεια, τις γνώσεις και τις δεξιότητες για την αυτόνομη άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος ή να εργαστεί σε μια επιχείρηση. Η εκπαίδευση περιλαμβάνει επαγγελματικές σπουδές (μαθήματα ειδικότητας), γενικά μαθήματα για τη συμπλήρωση της επαγγελματικής επάρκειας (μητρική γλώσσα, δεύτερη εθνική γλώσσα, ξένη γλώσσα, μαθηματικά και φυσικές επιστήμες, ανθρωπιστικές και κοινωνικές σπουδές, εκπαίδευση σε θέματα υγείας και εικαστικά θέματα), επιλεγμένες εργασίες και επαγγελματικό προσανατολισμό.

Η επαγγελματική εκπαίδευση αξιολογείται με 120 μονάδες, από τις οποίες οι 90 από επαγγελματικά μαθήματα, 20 από γενικά μαθήματα και 10 από την επιλογή σπουδών (προσανατολισμός – ικανότητες – δεξιότητες) και την πρακτική εξέταση σε γνώσεις και δεξιότητες.

Πρακτικά ανατίθενται συγκεκριμένες εργασίες στο χώρο δουλειάς. Στην εργασία αυτή, που βασίζεται σε μια θεματική ενότητα και αξιολογείται με 20 μονάδες ή περισσότερο, ο μαθητής αποκτά μερικές από τις πρακτικές δεξιότητες που περιλαμβάνονται σ' αυτήν.

Κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης τους στην αρχική ΕΕΚ, οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να αποδεικνύουν τις δεξιότητες που έχουν αποκτήσει, συμμετέχοντας σε εξετάσεις που διοργανώνονται είτε ως πρακτική εξέταση είτε ως παρουσίαση ενός πρακτικού έργου. Από αυτές τις επιδείξεις δεξιοτήτων αξιολογείται η επάρκεια των μαθητών ως προς τις δεξιότητες που απαιτούνται στην αγορά εργασίας.

Οι στόχοι και τα κριτήρια αξιολόγησης των διαγωνισμών δεξιοτήτων, καθορίζονται στο βασικό πρόγραμμα σπουδών που καταρτίζεται από το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας. Οι δοκιμασίες σχεδιάζονται και υλοποιούνται σε συνεργασία με τις επιχειρήσεις και τη βιομηχανία και άλλους εργοδότες. Οι πάροχοι ΕΕΚ αναθέτουν σε ειδικούς οργανισμούς να σχεδιάσουν και να οργανώσουν τους διαγωνισμούς και επίσης διορίζουν τους εξεταστές.

Επάρκεια προσόντων (πιστοποίηση)

Η Φιλανδία έχει θεσπίσει την πιστοποίηση για την επάρκεια επαγγελματικών προσόντων από το 1994. Το σύστημα αυτό έχει ως στόχο να επιτρέψει στους ενήλικες που βρίσκονται σε ηλικία εργασίας να αποκτήσουν επάρκεια επαγγελματικών προσόντων, χωρίς κατ' ανάγκη να φοιτούν στην επίσημη επαγγελματική εκπαίδευση. Είναι δυνατόν να βασίζεται στις επαγγελματικές ικανότητες του ατόμου, στην περαιτέρω απόκτηση επαγγελματικών προσόντων, την εξειδίκευση ή μόνο σε ένα μέρος από αυτά. Η πιστοποίηση για την επάρκεια προσόντων, εποπτεύεται από τον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Οι επιτροπές πιστοποίησης συνεργάζονται για την οργάνωση των εξετάσεων με τους παρόχους ΕΕΚ και άλλους φορείς. Περίπου το 95% των υποψηφίων, παρακολουθούν κάποια εκπαίδευση πριν την πιστοποίηση.

Περίπου 36.000 επαγγελματικά προσόντα (άδειες) απονέμονται ετησίως, συμπεριλαμβανομένων των 6.670 που αποκτούν επαγγελματική επάρκεια με πιστοποίηση. Ο ετήσιος αριθμός των περαιτέρω εξειδικεύσεων είναι 12.450.

Σύστημα Μαθητείας

Η εκπαίδευση – μαθητεία πραγματοποιείται στο χώρο εργασίας (στην πράξη) και συμπληρώνεται από θεωρητικά μαθήματα. Μια σύμβαση προσωρινής απασχόλησης υπογράφεται μεταξύ του εκπαιδευόμενου και του εργοδότη. Ο εργοδότης καταβάλλει μισθό στον εκπαιδευόμενο, σύμφωνα με τη συλλογική σύμβαση, για τη διάρκεια της κατάρτισης. Κατά τη διάρκεια της θεωρητικής κατάρτισης, ο καταρτιζόμενος δικαιούται ημερήσια αποζημίωση και επιδότηση ταξιδιών και καταλυμάτων. Ο εργοδότης αποζημιώνεται για το κόστος της εκπαίδευσης.

Η μαθητεία είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί για την απόκτηση αρχικών επαγγελματικών προσόντων ή για περαιτέρω απόκτηση προσόντων ή εξειδίκευσης. Σε κάθε μαθητή δίνεται ένα προσωπικό πρόγραμμα σπουδών, που βασίζεται στο πρόγραμμα σπουδών που καταρτίζεται από το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας ή στις απαιτήσεις της πιστοποίησης της επάρκειας επαγγελματικών προσόντων σε κάθε τομέα.

Περίπου το 70 με 80% της εκπαίδευσης γίνεται στο χώρο εργασίας υπό την καθοδήγηση και επίβλεψη του εκπαιδευτή εργασίας. Η συμπληρωματική θεωρητική εκπαίδευση παρέχεται από ιδρύματα επαγγελματικής κατάρτισης.

4. Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Πολυτεχνική εκπαίδευση στη Φιλανδία

Το φινλανδικό σύστημα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελείται από δύο τομείς: τα πολυτεχνεία και τα πανεπιστήμια. Η αποστολή των πανεπιστημίων είναι η διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας και η παροχή οδηγιών και μεταπτυχιακής εκπαίδευσης που βασίζεται σ' αυτήν.

Τα πολυτεχνεία εκπαιδεύουν μια σειρά επιστημόνων – επαγγελματιών ανάλογα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και διεξάγουν έρευνα που υποστηρίζει την εκμάθηση και εφαρμογή νέων τεχνολογιών και προωθεί κυρίως την περιφερειακή ανάπτυξη.

Το σύστημα των πολυτεχνικών σχολών είναι αρκετά νέο στη Φιλανδία. Τα πρώτα πολυτεχνεία άρχισαν να λειτουργούν δοκιμαστικά κατά την περίοδο 1991-1992 και κανονικά το 1996. Μέχρι το 2000 όλα τα πολυτεχνεία λειτούργησαν κανονικά.

Δίνουν έμφαση στη σύνδεση με την αγορά εργασίας και την περιφερειακή ανάπτυξη. Ο συνολικός αριθμός των φοιτητών (νεαρών και ενηλίκων) είναι περίπου 130.000. Δίνονται πάνω από 20.000 πολυτεχνικά πτυχία και περίπου 200 Master ετησίως. Ο αριθμός των πολυτεχνικών Master αναμένεται να αυξηθεί τα επόμενα

χρόνια. Στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, για τα πολυτεχνεία αρμόδια είναι η διεύθυνση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιστημών.

Διοίκηση και Οικονομικά

Τα πολυτεχνεία είναι δημόσια ή ιδιωτικά ιδρύματα, που έχουν άδεια λειτουργίας από το κράτος. Η άδεια καθορίζει την εκπαιδευτική αποστολή τους, τους τομείς εκπαίδευσης, τον αριθμό των φοιτητών και την τοποθεσία λειτουργίας τους. Έχουν αυτονομία στις εσωτερικές τους υποθέσεις. Το κράτος και οι τοπικές αρχές μοιράζονται το κόστος λειτουργίας τους. Η κυβέρνηση κατανέμει τους πόρους με τη μορφή της βασικής χρηματοδότησης με βάση το κόστος ανά φοιτητή, το έργο και τις επιδόσεις κάθε ιδρύματος. Τα πολυτεχνεία έχουν επίσης εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης.

Η χρηματοδότηση του έργου παρέχεται από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού με στόχους την ανάπτυξη, την δημιουργία δικτύων μεταξύ των ιδρυμάτων και την από κοινού ανάληψη δραστηριοτήτων, καθώς και για έργα περιφερειακής ανάπτυξης. Καταρτίζεται σχέδιο για την εκπαίδευση και την έρευνα, που εγκρίνεται από την κυβέρνηση κάθε τέσσερα χρόνια και περιγράφει την πολιτική για την εκπαίδευση και την έρευνα για τα επόμενα χρόνια. Εκτός από τη νομοθεσία, το κυβερνητικό πρόγραμμα και το σχέδιο ανάπτυξης, προβλέπονται και οι συμφωνίες απόδοσης. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, η διοίκηση των ιδρυμάτων και άλλοι οργανισμοί συνάπτουν τριετείς συμβάσεις, στις οποίες συμφωνούν με τους στόχους, την πορεία υλοποίησης τους και για τα μεγάλα έργα ανάπτυξης που αναλαμβάνουν.

Πολυτεχνεία

- Arcada Polytechnic
- Centria Polytechnic
- Diaconia Polytechnic
- HAAGA-HELIA Polytechnic
- Humanities Polytechnic
- Häme Polytechnic (HAMK)
- Jyväskylä Polytechnic
- Kajaani Polytechnic
- Kemi-Tornio Polytechnic
- Kymenlaakso Polytechnic
- Lahti Polytechnic
- Laurea Polytechnic
- Metropolia Polytechnic
- Mikkeli Polytechnic
- North Karelia Polytechnic
- Novia Polytechnic
- Oulu Polytechnic
- Rovaniemi Polytechnic
- Saimaa Polytechnic
- Satakunta Polytechnic
- Savonia Polytechnic
- Seinäjoki Polytechnic
- Tampere Polytechnic
- Turku Polytechnic
- Vaasa Polytechnic

Σπουδές και πτυχία

Τα πολυτεχνεία προσφέρουν σπουδές ως εξής:

- εκπαίδευση για απόκτηση πτυχίου πολυτεχνείου
- εκπαίδευση για πτυχίο πλοίαρχου
- επαγγελματική εξειδίκευση και άλλες σπουδές ενηλίκων
- ανοικτό πολυτεχνείο
- επαγγελματική κατάρτιση εκπαιδευτικών

Οι προπτυχιακές σπουδές καταλήγουν σ' ένα πτυχίο τριτοβάθμιας πολυτεχνικής εκπαίδευσης και την απόκτηση επαγγελματικών δεξιοτήτων. Περιλαμβάνουν βασικές και επαγγελματικές σπουδές, και την επιλογή μιας πτυχιακής εργασίας. Όλες οι σπουδές περιλαμβάνουν υποχρεωτική πρακτική άσκηση που βαθμολογείται. Δεν καταβάλλονται διδάκτρα για τις προπτυχιακές σπουδές και οι φοιτητές μπορούν να υποβάλουν αίτηση για οικονομική βοήθεια (με βάση την οικονομική κατάσταση). Πολυτεχνική εκπαίδευση παρέχεται στα ακόλουθα πεδία:

- Ανθρωπιστικές σπουδές και Εκπαίδευση
- Πολιτισμό
- Κοινωνικές επιστήμες, τα Οικονομικά και τη Διοίκηση επιχειρήσεων
- Φυσικές επιστήμες
- Τεχνολογία, επικοινωνίες και μεταφορές
- Φυσικούς πόρους και το περιβάλλον
- Κοινωνικές υπηρεσίες, την υγεία και τον αθλητισμό
- Τουρισμό, την εστίαση και τις εγχώριες υπηρεσίες

Η διάρκεια των πολυτεχνικών σπουδών για το πτυχίο είναι γενικά 210 έως 240 points σπουδών (ECTS), που σημαίνει 3,5 – 4 χρόνια πλήρους φοίτησης, σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών. Προϋπόθεση εισαγωγής είναι το απολυτήριο γενικού λυκείου, ή επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης, ή άλλος ισότιμος ξένος τίτλος. Προϋπόθεση για μεταπτυχιακές σπουδές στα πολυτεχνεία, είναι το πτυχίο πολυτεχνείου και τουλάχιστον τρία χρόνια εργασιακής εμπειρίας.

Οι πολυτεχνικές σπουδές για τους εκπαιδευτικούς, που είναι 60 έως 90 points σπουδών (ECTS) και διαρκεί 1,5 – 2 χρόνια, ισοδυναμεί με ένα πανεπιστημιακό μεταπτυχιακό στην αγορά εργασίας. Κάθε φοιτητής έχει ένα προσωπικό σχέδιο σπουδών, που διευκολύνει την καθοδήγηση και την παρακολούθηση των σπουδών του, όπως προβλέπεται για τις πολυτεχνικές σπουδές σε εθνικό επίπεδο.

Κάθε πολυτεχνείο καθορίζει τα κριτήρια εισαγωγής των φοιτητών και οργανώνει την εισαγωγή τους (με ή χωρίς εξετάσεις) κατά την κρίση του. Σχεδόν το 90% των αιτήσεων υποβάλλονται ηλεκτρονικά. Τα πολυτεχνεία επίσης οργανώνουν την εκπαίδευση των ενηλίκων και την ανοικτή εκπαίδευση, με στόχο την δια βίου μάθηση και επιμόρφωση. Οι ρυθμίσεις διδασκαλίας στην εκπαίδευση των ενηλίκων είναι ευέλικτες ώστε να

επιτρέπουν στους ενήλικες φοιτητές να εργάζονται παράλληλα με τις σπουδές τους. Περίπου το 20% των φοιτητών των πολυτεχνικών σχολών είναι ενήλικες.

Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση στη Φιλανδία

Αποστολή των πανεπιστημίων είναι η διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας και η παροχή προπτυχιακής και μεταπτυχιακής εκπαίδευσης που βασίζονται σ' αυτήν.

Τα πανεπιστήμια πρέπει να προάγουν την έρευνα και την ελεύθερη επιστημονική και καλλιτεχνική εκπαίδευση, να παρέχουν τριτοβάθμια εκπαίδευση με βάση την επιστημονική έρευνα και να εκπαιδεύουν τους φοιτητές για να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στην πατρίδα και τον άνθρωπο. Κατά την εκτέλεση αυτής της αποστολής, τα πανεπιστήμια πρέπει να αλληλεπιδρούν με το κοινωνικό περιβάλλον και να ενισχύουν τον αντίκτυπο των αποτελεσμάτων της έρευνας και τις καλλιτεχνικές δραστηριότητες στην κοινωνία.

Σύμφωνα με το νέο νόμο για τα Πανεπιστήμια, που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τον Ιούνιο του 2009, τα φινλανδικά πανεπιστήμια είναι ανεξάρτητες εταιρείες του δημοσίου ή ιδρύματα ιδιωτικού δικαίου. Τα πανεπιστήμια λειτουργούν με τη νέα τους μορφή από την 1^η Ιανουαρίου 2010 και μετά ως αυτόνομες μονάδες με άξονες την ελευθερία της εκπαίδευσης και της έρευνας. Τα πανεπιστήμια απονέμουν πτυχία, μεταπτυχιακούς τίτλους και άδειες άσκησης επαγγέλματος (Licentiate) καθώς και διδακτορικά.

Τα πανεπιστήμια, όπως και τα πολυτεχνεία, αναπτύσσονται σ' ένα διαρκώς εξελισσόμενο διεθνές ανταγωνιστικό περιβάλλον και πρέπει να μπορούν να ανταποκρίνονται με ευελιξία στις εθνικές και περιφερειακές ανάγκες.

Διοίκηση και Οικονομικά

Τα Φινλανδικά πανεπιστήμια έχουν μεγάλη αυτονομία στη λήψη των αποφάσεων τους και την έρευνα. Οργανώνουν τη δική τους εσωτερική ανεξάρτητη διοίκηση, που καθοδηγεί τι έργο τους. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού ρυθμίζει το νομικό πλαίσιο, που διασφαλίζει την κατάλληλη διαχείριση και οργάνωση της πανεπιστημιακής διοίκησης.

Συμφωνίες απόδοσης

Η κυβέρνηση εκπονεί ένα σχέδιο για την εκπαίδευση και την ακαδημαϊκή έρευνα, καθώς και την έρευνα και ανάπτυξη κάθε τέσσερα χρόνια. Το σχέδιο περιγράφει την ανάπτυξη της εκπαίδευσης και της πολιτικής για την έρευνα για τα επόμενα χρόνια. Εκτός από το πρόγραμμα της κυβέρνησης, το σχέδιο ανάπτυξης και τη νομοθεσία, τα πανεπιστήμια διέπονται και από τη συμφωνία απόδοσης που έχουν συνάψει με το Υπουργείο και έχει τριετή διάρκεια, με την οποία καθορίζονται τα πλαίσια λειτουργίας τους, οι ποιοτικοί στόχοι που τίθενται και οι πόροι που απαιτούνται. Η συμφωνία προβλέπει επίσης την παρακολούθηση και αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων που έχουν τεθεί και την ανάπτυξη των ιδρυμάτων.

Η βάση δεδομένων «ΚΟΤΑ» είναι ένα σύστημα για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των πανεπιστημίων και του υπουργείου και αποτελεί βασικό εργαλείο για τη διοίκηση του ιδρύματος.

Βασική χρηματοδότηση

Σύμφωνα με την πολιτική της κυβέρνησης, η χρηματοδότηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει να μεταρρυθμισθεί ώστε να εξυπηρετεί καλύτερα τους στόχους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στους τομείς του κόστους σπουδών ανά φοιτητή, την ταχύτερη σύνδεση με την εργασία, την ενίσχυση της διοίκησης, την βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και της έρευνας, την διεθνοποίηση και τη δημιουργία ελκυστικού προφίλ στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το καθένα στον τομέα του.

Η συνολική χρηματοδότηση για κάθε πανεπιστήμιο, περιλαμβάνει πιστώσεις που διατίθενται από τον κρατικό προϋπολογισμό και συμπληρωματική χρηματοδότηση (που δίδεται από εξωτερικές πηγές, δωρεές, χορηγίες κ.λ.π.). Η άμεση κρατική χρηματοδότηση καλύπτει περίπου το 64% του προϋπολογισμού των πανεπιστημίων. Η βασική χρηματοδότηση κατανέμεται μεταξύ των πανεπιστημίων με βάση τύπο, ο οποίος περιλαμβάνει τη στρατηγική χρηματοδότησης καθώς και τη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης και της έρευνας. Η βράβευση της έρευνας είναι μια σημαντική πηγή πρόσθετης χρηματοδότησης και αποτελεί σημαντικό κίνητρο για τη βελτίωση της ποιότητας και των αποτελεσμάτων. Η βασική έρευνα στα πανεπιστήμια χρηματοδοτείται και αξιολογείται από την Ακαδημία της Φιλανδίας, η οποία είναι ένας οργανισμός υπό την εποπτεία του Υπουργείου .

Πανεπιστήμια και Δίκτυα Πανεπιστημίων

Υπάρχουν 14 πανεπιστήμια στον τομέα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Δύο από αυτά είναι τα θεμελιώδη πανεπιστήμια (*) και τα υπόλοιπα είναι δημόσιες επιχειρήσεις (νομικά πρόσωπα).

- **Aalto University ***
- **Hanken School of Economics**
- **Lappeenranta University of Technology**
- **Tampere University of Technology ***
- **University of Helsinki**
- **University of Eastern Finland**
- **University of the Arts Helsinki**
- **University of Jyväskylä**
- **University of Lapland**
- **University of Oulu**
- **University of Tampere**
- **University of Turku**
- **University of Vaasa**
- **Åbo Akademi University**

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση στο στρατιωτικό τομέα παρέχεται από το **Κολέγιο Εθνικής Άμυνας** που είναι υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

Πανεπιστημιακά Κέντρα και Δίκτυα Πανεπιστημίων

Πανεπιστημιακή εκπαίδευση παρέχεται από πανεπιστημιακά κέντρα (παραρτήματα), σε περιοχές που δεν έχουν δικό τους πανεπιστήμιο. Τα κέντρα συγκεντρώνουν την πανεπιστημιακή δραστηριότητα στην περιοχή σε συνεργασία με περιφερειακά πολυτεχνεία, τοπικές και περιφερειακές αρχές.

Τα πανεπιστημιακά δίκτυα είναι ως επί το πλείστον συνεργαζόμενοι φορείς για την έρευνα και την εκπαίδευση πανεπιστημίων που δραστηριοποιούνται στον ίδιο τομέα. Υπάρχουν τέτοια δίκτυα, για παράδειγμα στους τομείς της επικοινωνίας, των επιστημών υγείας και τις σπουδές γυναικών.

Σπουδές και τίτλοι

Στα πανεπιστήμια οι φοιτητές μπορούν να σπουδάσουν για την απόκτηση πτυχίου (Bachelor) και μεταπτυχιακού (Master), ή να αποκτήσουν υψηλότερο μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στο επιστημονικό ή καλλιτεχνικό πεδίο, που είναι η άδεια άσκησης επαγγέλματος (Licentiate) και το διδακτορικό. Είναι επίσης δυνατόν να αποκτήσουν μεταπτυχιακή ειδικότητα στο πεδίο της Ιατρικής.

Στους δύο κύκλους σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι φοιτητές αφού ολοκληρώσουν το πρώτο κύκλο (προπτυχιακό) και λάβουν πτυχίο, μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους για την απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου. Κατά κανόνα, οι φοιτητές συνεχίζουν σε ανώτερο επίπεδο. Τα Πανεπιστήμια οργανώνουν επίσης ξεχωριστά προγράμματα Master με ξεχωριστή επιλογή των φοιτητών, στα οποία απαραίτητη προϋπόθεση για την είσοδο είναι ένα πτυχίο επιπέδου Bachelor ή αντίστοιχες σπουδές.

Οι σπουδές έχουν ποσοτικοποιηθεί σε μονάδες (ECTS). Ένα έτος πλήρους φοίτησης αντιστοιχεί σε 60 μονάδες. Το πτυχίο επιπέδου πανεπιστημίου είναι 180 μονάδες και διαρκεί τρία χρόνια. Το Master's degree είναι 120 μονάδες, που σημαίνει δύο επιπλέον χρόνια σπουδών μετά το βασικό πτυχίο του πανεπιστημίου. Σε ορισμένους τομείς, όπως η ιατρική, οι σπουδές είναι πιο εκτεταμένες και απαιτείται περισσότερος χρόνος (6 έτη) για να ολοκληρωθούν.

Στο εκπαιδευτικό σύστημα (τριτοβάθμια εκπαίδευση), στα προσωπικά σχέδια σπουδών, διευκολύνει στο σχεδιασμό και την παρακολούθηση της προόδου των σπουδών, την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης και καθοδήγησης στους φοιτητές.

Στο Πανεπιστήμιο, η μεταπτυχιακή εκπαίδευση στοχεύει στην απόκτηση διδακτορικού διπλώματος. Εκτός από τις απαιτούμενες σπουδές, οι υποψήφιοι διδάκτορες πρέπει να αναλάβουν μια διατριβή, την οποία και θα δημοσιοποιήσουν.

Τα Πανεπιστήμια επιλέγουν τους φοιτητές τους και ανεξάρτητες εισαγωγικές εξετάσεις είναι ένα σημαντικό μέρος της διαδικασίας επιλογής. Προσφέρουν επίσης συνεχιζόμενη και ανοικτή πανεπιστημιακή εκπαίδευση με δίδακτρα, που δεν οδηγούν σε απόκτηση επαγγελματικών προσόντων, αλλά μπορούν να καταλήξουν στην απόκτηση πτυχίου ή μεταπτυχιακού τίτλου.

Εκπαίδευση Ενηλίκων

Η εκπαίδευση των ενηλίκων έχει σχεδιαστεί για να παρέχει τη δυνατότητα στους ενήλικες να σπουδάσουν. Περιλαμβάνει σπουδές για ενήλικες που το επιθυμούν, την κατάρτιση του προσωπικού για ένταξη στην αγορά εργασίας και την κατάρτιση (επιμόρφωση) του προσωπικού που ήδη εργάζεται. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού είναι υπεύθυνο για την οικειοθελή εκπαίδευση ενηλίκων, το Υπουργείο Απασχόλησης και Οικονομίας για την κατάρτιση των ενηλίκων προκειμένου να ενταχθούν στην αγορά εργασίας και οι εργοδότες για την κατάρτιση του προσωπικού τους.

Περίπου 800 εκπαιδευτικά ιδρύματα παρέχουν περαιτέρω και συνεχή (δια βίου) μάθηση διαφορετικής διάρκειας (επιμόρφωση), καθώς και εκπαίδευση που οδηγεί στην απόκτηση τίτλου σπουδών. Ο (επαν-)εκπαιδευόμενος ενήλικας ως επί το πλείστον μπορεί να εκπαιδευτεί στο χώρο εργασίας του, μέσω ανεπίσημων σπουδών με τη χρήση δικτύων, βιβλιοθηκών και άλλων τρόπων μάθησης.

Περισσότεροι από 1,7 εκατομμύρια πολίτες συμμετέχουν σε διαφορετικούς τύπους εκπαίδευσης ενηλίκων κάθε χρόνο. Περισσότεροι από το μισό του αριθμού αυτού, αποτελείται από άτομα σε ηλικία εργασίας και το ποσοστό αυτό είναι το ίδιο υψηλό και σε διεθνές επίπεδο. Ο στόχος για τη Φιλανδία είναι το ετήσιο ποσοστό του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας που συμμετέχει στην εκπαίδευση να φτάσει το 60% το 2012. Για να αυξηθεί το ποσοστό αυτό θα πρέπει η εκπαίδευση ενηλίκων να επεκταθεί και σε πληθυσμιακές ομάδες που συμμετέχουν λιγότερο. Στόχος είναι να αυξηθούν οι ευκαιρίες για σπουδές των ατόμων με καμία επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ή των οποίων η εκπαίδευση είναι ξεπερασμένη, των επιχειρηματιών, του προσωπικού των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, των μεταναστών και των ατόμων ηλικίας άνω των 55 ετών.

Κατά μέσο όρο το 12% των δαπανών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, διατίθεται για την εκπαίδευση των ενηλίκων. Από το ποσό αυτό το 40% δίδεται στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων και μαθητείας, το 25% πηγαίνει στην εκπαίδευση των ενηλίκων που παρέχεται από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το 20% στην ανοικτή εκπαίδευση των ενηλίκων και περίπου 5% για την ανάπτυξη της εκπαίδευσης ενηλίκων και τη δια βίου εκπαίδευση του διδακτικού προσωπικού.

Στόχοι της εκπαιδευτικής πολιτικής των ενηλίκων είναι να εξασφαλιστεί η διαθεσιμότητα και επάρκεια σε εργατικό δυναμικό, η παροχή εκπαιδευτικών ευκαιριών για το σύνολο των ενηλίκων, καθώς και η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της ισότητας. Επίσης η πολιτική για την εκπαίδευση των ενηλίκων, υποστηρίζει τις προσπάθειες για την παράταση του επαγγελματικού βίου, την αύξηση της απασχόλησης, τη βελτίωση της παραγωγικότητας, την ενίσχυση της πολυπολιτισμικότητας και την καλλιέργεια των προϋποθέσεων για τη δια βίου μάθηση. Επιπλέον, η εκπαίδευση των ενηλίκων ανακουφίζει τις επιπτώσεις της ύφεσης.

Η μεταρρύθμιση της εκπαίδευσης των ενηλίκων περιλαμβάνει την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων, την εκπαίδευση των ενηλίκων που προέρχονται από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, την κατάρτιση στην αγορά εργασίας για τους ενήλικες, καθώς και την εκπαίδευση (επιμόρφωση) του εν ενεργεία προσωπικού.

Επιτροπή ειδικών που ορίστηκε από τα υπουργεία που είναι αρμόδια για τις μεταρρυθμίσεις (Παιδείας, Κοινωνικών υποθέσεων και Υγείας, Απασχόλησης και Οικονομίας), ολοκλήρωσε και κατέθεσε τις προτάσεις της το καλοκαίρι του 2009 και η εφαρμογή τους έχει αρχίσει. Μερικά από τα βασικά θέματα που εξέτασε η επιτροπή, περιλαμβάνουν την ενίσχυση της μάθησης στην επαγγελματική ζωή, την αναγνώριση των δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί με διάφορους τρόπους, διευκολύνοντας τις ευκαιρίες να συνδυάσουν τις σπουδές με ευέλικτο τρόπο, ενισχύοντας την εκπαίδευση των ενηλίκων που προσφέρεται από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, παρέχοντας πληροφόρηση, καθοδήγηση και συμβουλευτικές υπηρεσίες πιο αποτελεσματικά προκειμένου να βελτιωθεί η συνάφεια της εκπαίδευσης ενηλίκων. Για το σκοπό αυτό αυξάνονται οι ευκαιρίες σπουδών στις ομάδες πληθυσμού που απευθύνεται η εκπαίδευση των ενηλίκων, αποσαφηνίζεται το σύστημα παροχών που διατίθεται για την εκπαίδευση ενηλίκων και επεκτείνεται η βάση χρηματοδότησης.

Η εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων στην εκπαίδευση ενηλίκων απαιτεί ευρεία συνεργασία μεταξύ των διαφόρων υπουργείων, φορέων της αγοράς εργασίας καθώς και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των πανεπιστημίων της χώρας.

Η φιλελεύθερη εκπαίδευση των ενηλίκων έχει ως αποστολή να ανταποκρίνεται στις διαρκώς μεταβαλλόμενες εκπαιδευτικές ανάγκες και μέσω των δραστηριοτήτων της την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, την ενεργό συμμετοχή του πολίτη και την

καλλιέργεια των προϋποθέσεων για τη δια βίου μάθηση. Οι προτάσεις της επιτροπής για την μεταρρύθμιση στην εκπαίδευση των ενηλίκων, αποτελούν τη βάση για την αλλαγή της νομοθεσίας, τη χρηματοδότηση του συστήματος και τη διατήρηση της οργάνωσης και της θεσμικής δομής της φιλελεύθερης εκπαίδευσης των ενηλίκων, προκειμένου να ανταποκριθεί στις εκπαιδευτικές ανάγκες των μεταναστών, εκείνων που χρειάζονται εκπαιδευτική αποκατάσταση, των ανέργων και των ενηλίκων, καθώς και της περιφερειακής ανάπτυξης.

Το σύστημα Μαθητείας αποτελεί την κύρια μορφή της μάθησης στην επαγγελματική ζωή. Ένα όλο και μεγαλύτερο τμήμα της ανώτερης δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης, ρυθμίζεται μέσω της μαθητείας. Το σύστημα Μαθητείας, θα πρέπει να αναπτυχθεί να επεκταθεί, σύμφωνα με τις προτάσεις της επιτροπής.

Οι ευκαιρίες του διδακτικού προσωπικού να αναπτύσσουν διαρκώς την επαγγελματική τους ικανότητα, θα βελτιωθεί με την έναρξη του προγράμματος Osaana και τις προτάσεις της ομάδας εργασίας. Σύμφωνα με το πρόγραμμα αυτό, η διαρκής εκπαίδευση για το διδακτικό προσωπικό με μεταναστευτικό υπόβαθρο, θα αποτελέσει προτεραιότητα για τα επόμενα χρόνια και οι ευκαιρίες για σπουδές των μεταναστών θα πρέπει να ενισχυθούν σε όλα τα εκπαιδευτικά επίπεδα. Επίσης, η εκπαίδευση ενηλίκων θα πρέπει να εστιάσει στη βελτίωση της διδασκαλίας γλωσσών και την ενίσχυση των ευκαιριών απασχόλησης, με σκοπό την στήριξη και την ενσωμάτωσή τους.

Αρμοδιότητες του τμήματος της εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων, που ανήκει στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, το οποίο χειρίζεται θέματα που σχετίζονται με την εκπαίδευση ενηλίκων και προωθεί την εκπαιδευτική πολιτική με βάση την αρχή της δια βίου μάθησης, είναι:

- Η ανάπτυξη των προϋποθέσεων για την εθνική πολιτική για την εκπαίδευση ενηλίκων και τη δια βίου μάθηση
- Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων, η μαθητεία και η πιστοποίηση της επάρκειας προσόντων
- Η εκπαίδευση ενηλίκων που προέρχονται από την τριτοβάθμια εκπαίδευση και η ανοικτή εκπαίδευση
- Η Γενική εκπαίδευση ενηλίκων και τα εθνικά πιστοποιητικά επάρκειας στη γλώσσα
- Η φιλελεύθερη εκπαίδευση ενηλίκων, οι εκπαιδευτικοί φορείς και η καθοδήγηση
- Οι οδηγίες για την εκπαίδευση των ενηλίκων, η παροχή συμβουλευτικής στήριξης και η αναγνώριση των ικανοτήτων που αποκτήθηκαν με διάφορους τρόπους
- Η αξιολόγηση της ανάγκης για την παροχή της εκπαίδευσης ενηλίκων (χορήγηση αδειών παροχής εκπαίδευσης και αξιολόγηση του συστήματος)
- Ο συντονισμός της εκπαίδευσης για το διδακτικό προσωπικό και τους μετανάστες
- Η νομοθεσία για το σχεδιασμό, τη χρηματοδότηση και την οικονομική στήριξη του συστήματος της εκπαίδευσης ενηλίκων
- Η ποιότητα των δραστηριοτήτων, των αξιολογήσεων και της διεθνούς συνεργασίας

Το Συμβούλιο δια βίου Μάθησης, είναι ένα ειδικό τμήμα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, το οποίο ελέγχει τα ζητήματα που αφορούν στη συνεργασία μεταξύ της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής ζωής, καθώς και τις προϋποθέσεις για τη δια βίου μάθηση και την ανάπτυξη της εκπαίδευσης των ενηλίκων.

Οικονομικά και Διοίκηση

Το κοινοβούλιο νομοθετεί σχετικά με την εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων και αποφασίζει για το ύψος των δαπανών που της αναλογεί στον κρατικό

προϋπολογισμό. Το Υπουργείο έχει τη συνολική ευθύνη για την εκπαιδευτική πολιτική και την εκπαίδευση των ενηλίκων ειδικότερα. Στη Φιλανδία η εκπαίδευση ενηλίκων περιλαμβάνει αυτοτελείς σπουδές, κατάρτιση στην αγορά εργασίας και την ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση, με στόχο τη βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς εργασίας και τη μείωση της ανεργίας. Επίσης στόχοι της ενδοϋπηρεσιακής εκπαίδευσης, η οποία πραγματοποιείται κυρίως από τις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς του δημόσιου τομέα, σχετίζονται με την οικονομία και την επιχειρηματική παραγωγικότητα.

Οι Οργανισμοί για την εκπαίδευση ενηλίκων λειτουργούν από το κράτος, τις τοπικές αρχές, από δημοτικές κοινοπραξίες, ιδιωτικές ενώσεις, ιδρύματα και εταιρείες. Εκπαίδευση και κατάρτιση που οδηγεί σε απόκτηση τίτλου χρηματοδοτείται από το δημόσιο, ενώ η εκπαίδευση ενηλίκων, εκτός από πανεπιστημιακό πτυχίο, χρηματοδοτείται από το κράτος. Η εκπαίδευση που οδηγεί σε περαιτέρω απόκτηση προσόντων, είναι ως επί το πλείστον δημόσια, αλλά μπορεί να υπάρχουν και μέτρια δίδακτρα.

Περίπου το μισό του κόστους για τη φιλελεύθερη εκπαίδευση ενηλίκων καλύπτονται από το κράτος και το υπόλοιπο προέρχεται κυρίως από τα δίδακτρα και διάφορους οργανισμούς. Ο σκοπός της κρατικής χρηματοδότησης είναι να εξασφαλιστεί η μεγαλύτερη δυνατή παροχή χωρίς να επιβαρύνει τους σπουδαστές με υψηλές αμοιβές.

Οι εργοδότες προσλαμβάνουν προσωπικό κατάρτισης από ιδρύματα εκπαίδευσης ενηλίκων και από επιχειρήσεις. Η διοίκηση εργασίας εφαρμόζει επίσης μια μεγάλη διαφορετική κατάρτιση για τους ανέργους και για εκείνους που διατρέχουν κίνδυνο της ανεργίας.

Εκπαιδευτικό σύστημα Ενηλίκων

Μερικά από τα 800 εκπαιδευτικά ιδρύματα που προσφέρουν την εκπαίδευση και κατάρτιση των ενηλίκων στη Φιλανδία, είναι εξειδικευμένοι φορείς εκπαίδευσης ενηλίκων. Η εκπαίδευση ενηλίκων είναι διαθέσιμη εντός του επισήμου εκπαιδευτικού συστήματος σε:

- Λύκεια ενηλίκων
- Ιδρύματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης ενηλίκων
- Εθνικά και Ιδιωτικά ιδρύματα επαγγελματικής εκπαίδευσης
- Πολυτεχνεία και Πανεπιστήμια

Και η φιλελεύθερη εκπαίδευση ενηλίκων σε:

- Κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων
- Λαϊκά λύκεια
- Θερινά πανεπιστήμια
- Κέντρα ελευθέρων σπουδών
- Αθλητικά κέντρα

Η εκπαίδευση ενηλίκων παρέχεται επίσης από το προσωπικό ανάπτυξης και κατάρτισης που προσλαμβάνονται από τους εργοδότες.

Μια μεγάλη ποικιλία στόχων

Οι ενήλικες μπορούν να σπουδάσουν για την απόκτηση προσόντων ή μέρους προσόντων σε ανοικτό πρόγραμμα (όπως ανοικτό πανεπιστήμιο και πολυτεχνείο) και να παρακολουθήσουν την προετοιμασία για την κατάρτιση. Ένα σημαντικό μέρος της εκπαίδευσης των ενηλίκων συνίσταται στην περαιτέρω και συνεχή κατάρτιση με στόχο την αναβάθμιση και επικαιροποίηση των δεξιοτήτων του.

Η γενική εκπαίδευση ενηλίκων ανταποκρίνεται στην ανάγκη για «αυτό-ανάπτυξη» και εξέλιξη, προσφέρει ευκαιρίες μάθησης που απευθύνεται στα ενδιαφέροντα και τις προτιμήσεις τους και αναπτύσσει τις δεξιότητες του πολίτη.

Η επαγγελματική εκπαίδευση των ενηλίκων έχει ως σκοπό την διατήρηση και ενίσχυση των ικανοτήτων και την προώθηση της απασχόλησης.

Στις σπουδές στη γλώσσα, οι ενήλικες μπορούν να πιστοποιήσουν την επάρκεια τους σε εννέα γλώσσες.

Τα ελεύθερα εκπαιδευτικά ιδρύματα προσφέρουν μαθήματα σε θέματα που συνδέονται με τις ικανότητες του πολίτη και της κοινωνίας και σε διαφορετικές τέχνες και θέματα ψυχαγωγικού περιεχομένου. Υπάρχουν οργανώσεις (σύλλογοι) που προσφέρουν μαθήματα που σχετίζονται με διάφορα χόμπι.

Σπουδές και πτυχία στην εκπαίδευση ενηλίκων

Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα μεριμνούν για την εκπαίδευση και την κατάρτιση που προορίζονται για ενήλικες σε όλα τα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε απόκτηση προσόντων ή σχετίζονται με τη γενική «αυτο-ανάπτυξη» και εξέλιξη του ατόμου. Έχουν γίνει προσπάθειες για να καταστεί δυνατή η παροχή όσο το δυνατόν πιο ευέλικτων προγραμμάτων, ώστε να επιτρέπει στους ενήλικες να σπουδάζουν παράλληλα με την εργασία.

Οι ενήλικες μπορούν να σπουδάσουν για απόκτηση γενικών πιστοποιητικών εκπαίδευσης και να λάβουν μέρος στις εθνικές εισαγωγικές εξετάσεις για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στην επαγγελματική κατάρτιση, υπάρχει η πιστοποίηση της επάρκειας προσόντων που απευθύνεται ειδικά σε ενήλικες.

Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι ενήλικες μπορούν να σπουδάσουν σε ξεχωριστά προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων που προσφέρονται από πολυτεχνεία. Στα πανεπιστήμια δεν υπάρχουν ειδικά προγράμματα για ενήλικες φοιτητές, οι οποίοι σπουδάζουν στην ίδια ομάδα με τους νέους.

Μερικά ιδρύματα που ειδικεύονται στην εκπαίδευση ενηλίκων.

Οι ακόλουθες επιλογές είναι ανοικτές για τους ενήλικες:

Στοχεύοντας σε ένα πιστοποιητικό

Βασική εκπαίδευση

Απολυτήριο βασικής εκπαίδευσης

Γενική ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Απολυτήριο λυκείου ενηλίκων

Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Εκπαίδευση προετοιμασία για επάρκεια προσόντων, μαθητεία.

Εκπαίδευση για την απόκτηση περαιτέρω ή ειδικών προσόντων, συνέχιση μαθητείας

Κατάρτιση από ιδιωτικά ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης

Πολυτεχνεία

Εκπαίδευση ενηλίκων που οδηγεί σε ένα πτυχίο πολυτεχνείου

Master πολυτεχνείου

Πανεπιστήμια

Ξεχωριστά προγράμματα Master

Φιλελεύθερη εκπαίδευση ενηλίκων

Αυτο-ανάπτυξη - Εξέλιξη

Σπουδές στη βασική εκπαίδευση

Σπουδές σε λύκεια ενηλίκων

Συνεχής επαγγελματική κατάρτιση

Προσωπικό-κατάρτισης που διοργανώνονται από ιδιωτικά ινστιτούτα

Ανοιχτό πολυτεχνείο

Σπουδές εξειδίκευσης σε πολυτεχνεία

Συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση

Ανοιχτό πανεπιστήμιο

Σπουδές εξειδίκευσης σ' ένα πανεπιστήμιο

Συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση

Κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων

Λαογραφικά λύκεια

Κέντρα ελευθέρων σπουδών

Αθλητικά ιδρύματα

Θερινά πανεπιστήμια

Οικονομική βοήθεια των φοιτητών στη Φιλανδία

Η οικονομική βοήθεια παρέχεται στους φοιτητές για τους παρακάτω λόγους:

- Επίδομα σπουδών
- Επίδομα στέγης
- Κρατική εγγύηση για φοιτητικά δάνεια

Η οικονομική βοήθεια χορηγείται στους φοιτητές για σπουδές πλήρους φοίτησης με σκοπό:

- Την απόκτηση απολυτηρίου ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- Την επαγγελματική κατάρτιση
- Την απόκτηση πτυχίου πολυτεχνείου ή πανεπιστημίου και
- Για πρόσθετες σπουδές που είναι απαραίτητες για ένα επάγγελμα ή μια θέση εργασίας.

Η οικονομική ενίσχυση χορηγείται επίσης για σπουδές στο εξωτερικό, εφόσον είναι ισοδύναμες με τις σπουδές στη Φιλανδία. Η βοήθεια χορηγείται για ένα προκαθορισμένο χρονικό διάστημα, ανάλογα με το επίπεδο της εκπαίδευσης. Το ποσό της ενίσχυσης εξαρτάται από την ηλικία του μαθητή, τη μορφή της στέγης, το επίπεδο εκπαίδευσης και των απαιτούμενων μέσων.

Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το ποσό της ενίσχυσης εξαρτάται από το εισόδημα των γονιών και τα απαιτούμενα για τις σπουδές μέσα αλλά και τα τυχόν εισοδήματα του φοιτητή.

Η ενίσχυση χορηγείται από το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (KELA), σε συνεργασία με το αντίστοιχο εκπαιδευτικό ίδρυμα. Το επίδομα σπουδών δίδεται αμέσως μόλις τελειώσει το επίδομα τέκνου. Το ύψος του εξαρτάται από την ηλικία του φοιτητή, τις συνθήκες στέγασης, την οικογενειακή κατάσταση, το σχολείο, το εισόδημα. Το επίδομα στέγης μπορεί να καταβληθεί σε μαθητές που ζουν σε νοικιασμένα καταλύματα ή καταλύματα με δικαίωμα πληρότητας³. Δεν ισχύουν τα όρια ηλικίας. Οι φοιτητές που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για το επίδομα στέγης μπορούν να υποβάλουν αίτηση για ένα γενικό επίδομα στέγασης. Με την εγγύηση του κράτους για το δάνειο σπουδών ο φοιτητής μπορεί να υποβάλλει αίτηση για τραπεζικό δάνειο. Δεν χρειάζεται άλλη εγγύηση για αυτά τα δάνεια. Είναι αποπληρωτέο, αλλά εγγυημένο από το κράτος. Το μέγιστο ποσό της κρατικής εγγύησης καθορίζεται σε ετήσια βάση. Το φοιτητικό δάνειο χορηγείται από μια τράπεζα κατά την κρίση της. Ο χρόνος αποπληρωμής είναι συνήθως το διπλάσιο του χρόνου σπουδών.

Φορολογική ελάφρυνση για το δάνειο σπουδών δίνεται στους μαθητές μετά το 2006, σε όλους όσους έχουν χαμηλό εισόδημα και οι οποίοι δεν έχουν λάβει επιπλέον οικονομική βοήθεια για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Τα άλλα οφέλη για τους φοιτητές είναι:

- Μειωμένο επιτόκιο για όσους έχουν χαμηλό εισόδημα
- Βοήθεια για τη μετάβαση στο σχολείο, το οποίο διαθέτει πλήρη απασχόληση των μαθητών της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (γενικής – επαγγελματικής)
- Επιδότηση γεύματος, το οποίο καταβάλλεται σε φοιτητικές λέσχες της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι μπορούν να γευματίσουν σε χαμηλή τιμή. Στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και σε ορισμένα δημοτικά σχολεία, οι μαθητές γευματίζουν δωρεάν.

³ (right-of-occupancy) Δικαίωμα κατοχής νοείται το δικαίωμα που χορηγείται σε έναν ιδιώτη να κατέχει ένα διαμέρισμα και, ανάλογα με την περίπτωση, άλλες εγκαταστάσεις σε ένα κτίριο, για την κατασκευή των οποίων έχει χορηγηθεί δάνειο (νομικός όρος).

Αξιολογήσεις – Συμπεράσματα

Συγκρίνοντας κανείς τα εκπαιδευτικά συστήματα της Ελλάδος και της Φιλανδίας, όπως αυτά περιγράφονται, νομίζει πως είναι το ένα απλά μια μετάφραση του άλλου. Έχει μια λογική αυτό, μιας και οι δύο χώρες είναι μέλη της Ε.Ε και τα εκπαιδευτικά συστήματα και των δύο είναι στο δίκτυο «Ευρυδίκη». Προχωρώντας στην επιμέρους μελέτη, βλέπει πως μοιάζουν στο ένα, μοιάζουν στο άλλο, πολλές ομοιότητες....στην περιγραφή τους. Λες και οι Φιλανδοί μας έχουν αντιγράψει...Πολλά πράγματα είναι τόσο απλά και λογικά σχεδιασμένα, σύμφωνα με τις ανάγκες του πληθυσμού της Φιλανδίας, που λες «σιγά το δύσκολο» και εμείς μπορούμε να το κάνουμε αυτό και μπορούμε...αυτό είναι σίγουρο.

Τότε; Γιατί τα νούμερα λένε άλλα;; Μήπως δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα; Αστειευόμενος κανείς, θα μπορούσε να πει «Νούμερα είναι...ότι θέλουν λένε». Κυρίως όμως θα γινόταν πιστευτό αυτό πριν τη χρεοκοπία μας. Τώρα έχουμε και απόδειξη...

Τίποτα δεν γίνεται τυχαία σ' αυτή τη ζωή (και όλα γίνονται για κάποιο λόγο) και οι Φιλανδοί απ' ότι φαίνεται στα χαρτιά αλλά και στην εφαρμογή του εκπαιδευτικού τους συστήματος δεν έχουν αφήσει τίποτα χωρίς μελέτη, εποπτεία στην εφαρμογή, αξιολόγηση (δυναμική) και ανατροφοδότηση, προοπτική, πρακτική εφαρμογή προς όφελος του ατόμου και του κοινωνικού συνόλου κ.λ.π. φυσιολογικά πράγματα δηλαδή κάτι που θα έπρεπε να κάνει κάθε χώρα για τους πολίτες της.

Δεν θα επεκταθώ πολύ στην ανάλυση του συστήματος της Φιλανδίας, δεν είμαι ειδικός άλλωστε. Αυτό που με έκανε, όπως και σχεδόν όλους τους παράγοντες της εκπαιδευτικής κοινότητας (οι μαθητές το κάνουν εργασία για το σχολείο, οι εκπαιδευτικοί το «αναλύουμε», οι ειδικοί το προβάλλουν ως πρότυπο), μετά την εκπομπή του Π. Τσίμα (πριν ίσως δεν είχε ασχοληθεί κανείς), ήταν η περιέργεια να δω γιατί αυτό το σύστημα θεωρείται το κορυφαίο στον πλανήτη, που είναι ο «μύθος» και που οι «αλήθειες».

Κάποια πράγματα μου έκαναν εντύπωση, όπως:

- Θεωρούν και το αποδεικνύουν στην πράξη την εκπαίδευση ως αγαθό και δικαίωμα όλων των Φιλανδών
- Τα παιδιά στην προσχολική αγωγή (που δεν είναι υποχρεωτική αλλά τα περισσότερα παιδιά πηγαίνουν), μαθαίνουν και κοινωνικοποιούνται μέσα από το παιχνίδι και τη δημιουργική απασχόληση και έτσι αγαπούν το σχολείο
- Θεωρούν υποχρέωση της πολιτείας να παρέχει ίσες ευκαιρίες σε όλους για συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία
- Ο μαθητής και ο φοιτητής είναι το επίκεντρο του σχεδιασμού και όχι το αντίστροφο (ο μαθητής να απορροφηθεί από το σύστημα)
- Οι διαφορές ανάμεσα σε σχολεία του κέντρου και της περιφέρειας είναι μικρές
- Οι διαφορές ανάμεσα στον καλό και τον κακό μαθητή της ίδιας βαθμίδας είναι μικρές και προσπάθεια είναι να μειωθούν και άλλο
- Το ότι δίνουν δεύτερη ευκαιρία και τη στήριξη σε κάποιον που θέλει να συνεχίσει τις σπουδές του
- Την στήριξη της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης
- Την έμφαση στην δια βίου μάθηση και την εκπαίδευση των ενηλίκων
- Την οικονομική στήριξη στους οικονομικά ασθενέστερους
- Το ότι βασικός σκοπός του σχεδιασμού τους είναι η εκπαίδευση όλων Φιλανδών και Μεταναστών με απώτερο σκοπό την «ενημερία» του ατόμου και της κοινωνίας
- Ο σημαντικός ρόλος του εκπαιδευτικού, η άρτια εκπαίδευσή του, η συνεχής και ενταγμένη στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα επιμόρφωσή του, η κοινωνική καταξίωσή του και η ικανοποιητική αμοιβή του

Θα μπορούσα να αναφέρω και άλλα αλλά δεν είναι απαραίτητο, ο αναγνώστης μπορεί να κάνει τις δικές του παρατηρήσεις.

Και δύο λόγια για την αξιολόγηση, για την οποία τελευταία πολύς λόγος γίνεται και εδώ. Αξιολόγηση παντού και σε όλα τα επίπεδα. Αξιολόγηση δυναμική και όχι «τιμωρητική» ιεραρχική, πρώτα απ' όλα του ίδιου του συστήματος το οποίο αναθεωρεί τα κακώς κείμενα και με πρόβλεψη για τις μελλοντικές ανάγκες της κοινωνίας και της οικονομίας. Μέσα σ' αυτό το συνολικό πλαίσιο της αξιολόγησης βέβαια είναι ενταγμένος και ο εκπαιδευτικός, η σχολική μονάδα, τα προγράμματα, η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, η εκπαίδευση των ενηλίκων, οι στόχοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και όλα αυτά υπό το πρίσμα της προσφοράς στο κοινωνικό σύνολο.

Βέβαια, θα μπορούσε να πει κανείς, καπιταλιστική οικονομία είναι και χρησιμοποιεί την εκπαίδευση για βελτίωση του παραγωγικού δυναμικού της χώρας και την οικονομική ανάπτυξη με κανόνες της αγοράς. Φαίνεται όμως, από αυτά που ακούμε τουλάχιστον και από τις μετρήσεις, πως ένα μεγάλο μέρος από τον παραγόμενο πλούτο επιστρέφει στο λαό της. Γι' αυτό και κατάφερε από φτωχότερη χώρα στην Ευρώπη που ήταν μέσα από την εκπαίδευση κατάφεραν να αλλάξουν τη οικονομική τους κατάσταση και το επίπεδο ζωής τους.

Συνοψίζοντας, αναρωτιέμαι τι σημαίνει άραγε καλύτερη εκπαίδευση; Πως οι μαθητές γίνονται καλύτεροι άνθρωποι και πιο έξυπνοι; πως οι δάσκαλοι είναι πιο ικανοί; Πως τα πανεπιστήμια βγάζουν πιο καλούς επιστήμονες; Πως βγαίνουν πιο πολλοί νομπελίστες ποιητές ή λογοτέχνες; Πως το ποσοστό της εγκληματικότητας και των αυτοκτονιών μειώνεται; Πως επεκτείνεται η ισότητα και η δικαιοσύνη σε όλους; Πως υπάρχουν κοινωνικές υπηρεσίες και φροντίδα για όλους; Πως εδραιώνεται η ελευθερία του λόγου, της σκέψης και της έκφρασης, η Δημοκρατία; Και πολλά άλλα που έχει ανάγκη και γι' αυτά παλεύει κάθε σύγχρονη κοινωνία. Την απάντηση θα τη δώσει ο καθένας μόνος του, η δική μου άποψη είναι πως ναι είναι όλα αυτά και ακόμη περισσότερα. Οι Φιλανδοί φαίνεται πως έχουν πετύχει πολλά από αυτά. Ας παραδειγματιστούμε από αυτούς, δεν είναι κακό, όχι απλά αντιγράφοντας ένα σύστημα, αλλά προσαρμόζοντας τα θετικά του στοιχεία στη δική μας πραγματικότητα. Καλό θα είναι να ξαναδούμε την αποτελεσματικότητα του συστήματος μας μετά από 30 χρόνια, όταν εμείς ίσως έχουμε ξεπεράσει τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης και οι Φιλανδοί τη δική τους. Γιατί θα έρθει και στους Φιλανδούς, όπως και στις πιο ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου και εκεί θα φανεί αν πράγματι το σύγχρονο όντως εκπαιδευτικό τους σύστημα θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις μιας τέτοιας δεινής κρίσης.

Τέλος ας δούμε επιγραμματικά τα βασικά χαρακτηριστικά του Φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος, που μάλλον εκεί είναι και το «μυστικό» της επιτυχίας του:

- Τα παιδιά στη Φιλανδία δεν ξεκινούν το Σχολείο μέχρι να γίνουν 7 ετών
- Οι Μαθητές σπάνια δίνουν εξετάσεις ή κάνουν εργασία στο σπίτι μέχρι να φτάσουν στην εφηβεία (μελετούν κατά μέσο όρο μόνο 30 λεπτά κάθε βράδυ στο σπίτι

τους και δίνουν μόνο ένα επίσημο διαγώνισμα σε όλη τη διάρκεια του σχολικού τους βίου, όταν γίνουν 16 ετών)

- Τα παιδιά δεν βαθμολογούνται τα πρώτα έξι χρόνια της ζωής τους
- Οι μέρες του Σχολικού έτους είναι λιγότερες από το 86% των συστημάτων των ανεπτυγμένων χωρών
- Το ποσοστό των παιδιών που παρατάνε το σχολείο είναι μόλις το 4% και γίνεται προσπάθεια να μειωθεί
- Τα σχολεία δεν έχουν τάξεις για «προικισμένα» παιδιά, όλοι φοιτούν στο ίδιο σχολείο (όλα τα παιδιά ανεξαρτήτως ικανοτήτων διδάσκονται στην ίδια τάξη)
- Ένας δάσκαλος στην Φιλανδία εργάζεται 570 ώρες το χρόνο, έχει μέσο εισόδημα περίπου 31,500€ και το κόστος ανά μαθητή είναι περίπου 7,500€ το χρόνο (30% μικρότερο απ' ότι στις Η.Π.Α), και αντιστοιχεί κατά μέσο όρο ένας καθηγητής/δάσκαλος ανά 15 παιδιά (σ' εμάς ποια είναι τα νούμερα;;)
- Το 30% των παιδιών παρακολουθούν ενισχυτική διδασκαλία κατά τη διάρκεια των εννέα χρόνων της βασικής υποχρεωτικής τους εκπαίδευσης
- Το 66% των Μαθητών εισάγεται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση
- Η διαφορά μεταξύ αδύναμων και καλύτερων Μαθητών, είναι η μικρότερη στον κόσμο
- Το ανώτατο όριο συμμετοχής στα μαθήματα των θετικών επιστημών, είναι 16 Μαθητές
- Το 93% των Φιλανδών αποφοιτούν από το λύκειο (γενικό ή επαγγελματικό)
- Οι εκπαιδευτικοί διδάσκουν μόνο 4 ώρες την ημέρα. Αφιερώνουν υποχρεωτικά 2 ώρες την εβδομάδα για «επαγγελματική βελτίωση»
- Η βασική εκπαίδευση (υποχρεωτική) λειτουργεί με 100% κρατική χρηματοδότηση
- Οι εκπαιδευτικοί στη Φιλανδία οφείλουν να έχουν αποκτήσει μεταπτυχιακό, το οποίο επιχορηγείται πλήρως
- Η πολιτεία δίνει μόνο τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές για το πρόγραμμα σπουδών (το κάθε σχολείο διαμορφώνει το δικό του πρόγραμμα σπουδών, με βάση τις κατευθύνσεις του Υπουργείου)
- Ο εκπαιδευτικός μπορεί μόνος του να επιλέξει τη μέθοδο διδασκαλίας που θεωρεί προσφορότερη για την επίτευξη των στόχων)
- Οι δάσκαλοι επιλέγονται από τους απόφοιτους κατά το 10% των μορίων πρόσληψης

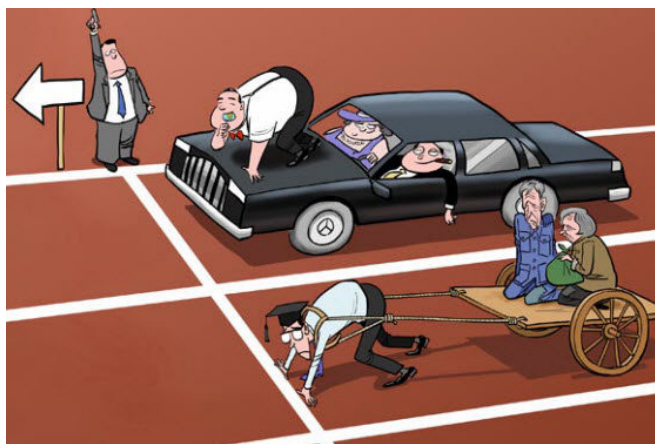
- Οι εκπαιδευτικοί έχουν το αντίστοιχο κοινωνικό status με τους γιατρούς και τους δικηγόρους
- Σε διεθνή μέτρηση που έγινε το 2001 (ΟΟΣΑ/PISA), τα παιδιά από τη Φιλανδία πήραν την πρώτη θέση ή κάποια από τις πρώτες στα αντικείμενα της επιστήμης, την ανάγνωση και τα μαθηματικά

Τα «μυστικά» της επιτυχίας του Φιλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος, στα οποία οφείλεται και η πρωτιά του, σύμφωνα με τα παραπάνω είναι:

1. Ο Σεβασμός στο επάγγελμα του δασκάλου/καθηγητή
2. Η Δωρεάν βασική υποχρεωτική εκπαίδευση για όλους
3. Η υποβαθμισμένη σημασία του εκπαιδευτικού ανταγωνισμού
4. Το εκπαιδευτικό σύστημα προστατεύει τους Μαθητές από την αποτυχία
5. Οι Μαθητές έχουν αυτοπεποίθηση

Επίλογος

Αχ...πολύ το σοβαρέψαμε όμως...μετρήσεις και νούμερα...Τι είναι η εκπαίδευση τελικά;; ποσοτικό ή ποιοτικό μέγεθος. Απ' ότι διάβασα όμως στην περιγραφή του Εκπαιδευτικού τους συστήματος, πρωταρχικό μέλημα στο σχεδιασμό της εκπαιδευτικής πολιτικής τους, είναι η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης με επίκεντρο τον άνθρωπο και τις ανάγκες τους και η διαρκής προσπάθεια για βελτίωση και προσαρμογή του στα νέα δεδομένα. Αυτό φαίνεται προηγείται και έπεται η πρωτιά στις μετρήσεις. Και για να μη μας πάρει και από κάτω, είμαστε και στον πάτο της λίστας του ΟΟΣΑ, είμαστε και σε κρίση και κρίση ηλικίας, πέστε μου κανένα Φιλανδό νομπελίστα ποιητή, τι παράγει η Φιλανδία; Που πάνε διακοπές το καλοκαίρι; Ποιο είναι το καλύτερο φαγητό τους, ποια είδη μουσικής έχουν, ποια είναι η ιστορία τους, τι κρασί παράγουν; Από πότε χρονολογείται το πιο παλιό τους θέατρο;;; Πόσες αρχαίες τραγωδίες τους έχουν διασωθεί; Πόσες χιλιάδες χρόνια Ιστορία έχουν;;;

Σταματάω εδώ...πάλι από κάτω θα μας πάρει...Ελλαδίτσα...τα έχεις όλα...αλλά δεν έχεις καταλάβει τι αξίζεις...Μπορούμε...τουλάχιστον εμείς, το έχουμε αποδείξει άλλωστε πολλές φορές στην Ιστορία μας. Αρκεί να συνειδητοποιήσουμε την αναγκαιότητα του σοβαρού σχεδιασμού ενός ποιοτικού εκπαιδευτικού συστήματος, θέσουμε τους στόχους και τους εφαρμόσουμε. Βασικοί άξονες ενός τέτοιου συστήματος πρέπει να είναι οι ίσες ευκαιρίες για όλους και η προσαρμογή στις δικές μας ανάγκες. Ας επενδύσουμε λοιπόν και εμείς στην παιδεία, τη μόνη επικερδή επένδυση. Οι Φιλανδοί αυτό έκαναν. Οι άνθρωποι επένδυσαν τα χρήματα που έβγαλαν από το δασικό και τον ορυκτό τους πλούτο στην παιδεία και τα πήραν πίσω πολλαπλάσια...

Και μια και αναφέρθηκα στους Αρχαίους ημών προγόνους και τα επιτεύγματα τους (έτσι κάνουμε πάντα...), ας αναφέρω μια φράση, που ταιριάζει πολύ με την παραπάνω γελοιογραφία... «δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων...» (Δημοσθένης: 384 – 322 π.χ Α' Ολυμπιακός)